

Горіна Г.О.

Туристична політика ЄС

Co-funded by
the European Union

EVSDesci
JEAN MONNET MODULE

Криворізький національний університет
Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського

Г.О. Горіна

Туристична політика ЄС

Навчальний посібник

За фінансової підтримки Європейського Союзу в межах реалізації проєкту «Європейські цінності: сталий розвиток, економічна безпека та цивілізаційні імперативи» 101127413 – EVSDESCI (програма Еразмус+ напрям Жан Моне).

Погляди та думки, висловлені в публікації, належать виключно авторам і не обов'язково відображають позицію Європейського Союзу або Європейського агентства з питань освіти і культури (EACEA). Ані Європейський Союз, ані EACEA не несуть за них відповідальності.

Кривий Ріг
2025

УДК 338.48(4):32
Г 67

Рекомендовано до видання Вченою радою Криворізького національного університету (протокол № 5 від 24.12.2025 р.).

Рецензенти:

Журба І.Є. – д.е.н., професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанної справи Хмельницького національного університету

Сущенко О.А. - д.е.н., професор, завідувач кафедри туризму та готельно-ресторанного бізнесу Київського національного університету технологій та дизайну

Яворська В.В. - д.геогр.н., професор, декан геолого-географічного факультету Одеського національного університету імені І. І. Мечникова

Горіна Г.О.

Г 67 Туристична політика ЄС: навч. посіб. – Кривий Ріг: Видавець Барихіна Н.Л., 2025. – 83 с.
ISBN 978-617-8766-06-1

У навчальному посібнику здійснено огляд політики ЄС в сфері туризму; розкрито пріоритетні напрямки Багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року; розкрито поняття туристичної екосистеми та її складові; охарактеризовано ключове законодавство ЄС в сфері туризму; розглянуто основні засади та напрями діяльності Європейської туристичної комісії, її співпрацю з Європейською Комісією; висвітлено напрями співробітництва України з ЄС у сфері туризму.

Навчальний посібник призначено для здобувачів вищої освіти, аспірантів, викладачів, спеціалістів сфери туризму та рекреацій.

ISBN 978-617-8766-06-1

© Г.О. Горіна, 2025

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	4
Розділ 1.	6
Огляд політики ЄС у сфері туризму	
Розділ 2.	27
Європейський порядок денний для туризму 2030	
Розділ 3.	41
Туристична екосистема ЄС	
Розділ 4	47
Європейська туристична комісія	
Розділ 5	60
Фінансування туризму з боку ЄС	
Розділ 6	75
Співробітництво України з ЄС у сфері туризму	

ПЕРЕДМОВА

Туризм є однією з ключових галузей економіки Європейського Союзу, що сприяє економічному зростанню, зайнятості та культурному обміну між країнами. У сучасних умовах глобалізації та цифрової трансформації туристична політика ЄС набуває особливого значення, адже вона визначає стратегічні пріоритети розвитку галузі, забезпечує сталість та конкурентоспроможність європейського туристичного ринку.

Навчальний посібник «Туристична політика ЄС» створено з метою надати систематизовані знання про основні напрями, інституції та механізми реалізації туристичної політики Європейського Союзу, а також розкрити перспективи співробітництва України з ЄС у цій сфері. Розділи посібника структуровано наступним чином:

Розділ 1. Огляд політики ЄС у сфері туризму описує політику ЄС у сфері туризму, яка спрямована на підтримку конкурентоспроможності, сталий розвиток та збереження позицій Європи як провідного туристичного напрямку. Він також висвітлює трансформацію туристичної екосистеми, ключові документи та законодавчу базу, що регулюють права мандрівників і забезпечують зелений та цифровий перехід галузі.

Розділ 2. Європейський порядок денний для туризму 2030 висвітлює цілі і завдання довгострокової стратегії розвитку туризму, розкриває стратегічний план дій для країн ЄС, спрямований на зелений і цифровий перехід, підвищення стійкості та інклюзії.

Розділ 3. Туристична екосистема ЄС надає характеристику ключових учасників та взаємозв'язків у туристичній галузі. Окреслює виклики з якими вона стикається, залишаючись ключовим драйвером глобального туризму.

Розділ 4. Європейська туристична комісія розкриває роль і функції неприбуткова організація, що об'єднує 36 національних туристичних адміністрацій для просування Європи як конкурентоспроможної, сталої та інклюзивної туристичної дестинації. Висвітлює етапи стратегічного партнерства з Європейською Комісією.

Розділ 5. Фінансування туризму з боку ЄС висвітлює загальні принципи фінансування туризму з боку ЄС через різні програми та фонди. Описано їхні цілі, напрями фінансування, пріоритети та можливості для сталого, цифрового й культурного туризму

Розділ 6. Співробітництво України з ЄС у сфері туризму – висвітлює співпрацю Україна та ЄС у сфері туризму на основі Угоди про асоціацію.

Матеріал навчального посібника стане корисним для здобувачів вищої освіти, викладачів, фахівців туристичної галузі, а також усіх, хто цікавиться питаннями європейської інтеграції та розвитку туризму.

Навчальний посібник створено за фінансової підтримки Європейського Союзу в межах реалізації проекту «Європейські цінності: сталий розвиток, економічна безпека та цивілізаційні імперативи» 101127413 – EVSDESCI (програма Еразмус+ напрям Жан Моне).

Розділ 1

Огляд політики ЄС у сфері туризму

У статті 195 Договору про функціонування Європейського Союзу підкреслюється, що «Союз доповнює дії держав-членів у туристичному секторі, зокрема шляхом сприяння конкурентоспроможності підприємств Союзу в цьому секторі».

Отже, ЄС підтримує, координує та доповнює дії країн ЄС, пов'язані з туризмом, заохочує створення сприятливого середовища та сприяє співпраці між країнами ЄС.

Політика ЄС у сфері туризму спрямована на збереження позицій Європи як провідного глобального напрямку, а також подальше перетворення Європи на стійку туристичну дестинацію. Задачі політики полягають у максимізації внеску галузі в економічне зростання, збільшення робочих місць.

Туризм є важливою економічною діяльністю в ЄС, яка має широкий вплив на економічне зростання, зайнятість та соціальний розвиток. Він може бути потужним інструментом у боротьбі з економічним спадом та безробіттям. Однак наразі туризм стикається з певними викликами.

Chapter 1

Overview of EU tourism policy

Трансформація туристичної екосистеми ЄС

Туристична екосистема ЄС є складною та глобалізованою, охоплюючи взаємопов'язані ланцюги створення вартості. Вона включає: підприємства харчування та напоїв; онлайн-постачальників інформації та сервісів (туристичні офіси, цифрові платформи); туристичних агентів і туроператорів; постачальників послуг розміщення; організації з управління дестинаціями; атракції та пасажирські перевезення (авіакомпанії, аеропорти, потяги, автобуси, судна).

Попри значні відмінності між країнами ЄС, туризм становить важливу частину загальної економіки Союзу. У 2019 році він забезпечував майже **10% ВВП ЄС** та близько **23 мільйонів робочих місць**.

У 2019 році туризм становив майже **10% ВВП ЄС** та забезпечував близько **23 мільйонів робочих місць**.

Оновлена Промислова стратегія ЄС підкреслила необхідність:

- прискорення зеленого та цифрового переходу;
- підвищення стійкості туристичного сектору.

З цією метою Європейська Комісія запропонувала спільно, із залученням промисловості, органів влади, соціальних партнерів та інших зацікавлених сторін створити перехідний шлях.

Ключові події:

4 лютого 2022 року: опубліковано **Перехідний шлях для туризму**, що визначає 27 сфер заходів для зеленого та цифрового переходу і підвищення стійкості.

1 грудня 2022 року: Рада ЄС ухвалила **Європейський порядок денний для туризму 2030 року**, який ґрунтується на перехідному шляху та містить багаторічний робочий план для країн ЄС, Комісії та учасників туристичного сектору.

Зелений перехід

Зміна клімату є найнагальнішим глобальним викликом сучасності, що впливає на всі сфери нашого життя, кожен економічний сектор, кожен регіон і місто. Туристична екосистема не лише виграє від чистішого та здоровішого довкілля, але й відіграє важливу роль у досягненні спільної мети — кліматично нейтральної Європи.

Європейський зелений курс демонструє лідерство ЄС, просуваючи нові моделі економічного зростання та встановлюючи цілі кліматичної нейтральності до 2050 року. Уже взято зобов'язання скоротити викиди парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року.

Озеленення європейського туризму є частиною ширшої мети — створення більш сталого та відповідального туристичного середовища. Цей процес охоплює всіх учасників багаторівневого управління: туристичну індустрію, дестинації, національні, регіональні та місцеві органи влади, а також споживачів — туристів.

За визначенням Всесвітньої туристичної організації ООН, **сталий розвиток туризму** «повністю враховує його поточний і майбутній економічний, соціальний та екологічний вплив, задовольняючи потреби відвідувачів, індустрії, довкілля та приймаючих громад».

Протягом останніх років сталий туризм визначав політику ЄС у сфері туризму, що було зумовлено зростанням попиту та очікувань як

з боку мандрівників, так і приймаючих громад. Хоча криза COVID-19 паралізувала подорожі, вона також стала унікальною можливістю для перезавантаження, зміни культурного мислення та підвищення стійкості.

Посилення озеленення туристичної екосистеми ЄС дозволить індустрії та дестинаціям не лише сприяти скороченню викидів CO₂ та кращому захисту довкілля, але й отримати вигоди від зниження витрат і зміцнення конкурентоспроможності. Відповідальні туристи, у свою чергу, матимуть покращений досвід подорожей і сприятимуть добробуту приймаючих громад.

Європейський Союз протягом багатьох років підтримує та просуває більш екологічний туризм шляхом:

- **сприяння сталим і розумним перевезенням.** Це відповідає Стратегії сталих і розумних перевезень та плану дій, спрямованих на зменшення впливу транспорту на довкілля, підвищення ефективності та впровадження інноваційних рішень у сфері мобільності;
- **озеленення малого та середнього бізнесу (SMEs).** Заохочення малих і середніх підприємств до впровадження екологічних практик та підвищення рівня циркулярності через використання Європейського екомаркування (EU Ecolabel) для туристичних закладів та схеми екологічного управління та аудиту ЄС (EMAS). Також підтримка включає: підвищення енергоефективності та використання відновлюваних джерел енергії; сталий підхід до використання природних ресурсів (води, земель); зменшення утворення відходів, включно з харчовими відходами та одноразовим пластиком;

- **сприяння біорізноманіттю.** Заохочення туристичної екосистеми робити внесок у досягнення цілей Стратегії ЄС з біорізноманіття, адже туризм залежить від здорових екосистем та їхніх багатих ресурсів;
- **вимірювання екологічного сліду** шляхом включення даних і показників сталості до туристичної статистики (супутні рахунки туризму, Tourism Dashboard, майбутній перегляд регламенту зі статистики). Також передбачено обмін найкращими практиками щодо схем сталого розвитку та інструментів вимірювання;
- **сприяння обміну даними та їх розумному використанню** для покращення управління сталими туристичними DESTINATION та впровадження інноваційних цифрових рішень;
- **адаптації до зміни клімату.** Заохочення туристичних підприємств і DESTINATION брати участь у заходах з адаптації до зміни клімату на всіх рівнях відповідно до нової Стратегії ЄС з адаптації до зміни клімату, а також підтримка їх за допомогою досліджень;
- **підтримки навичок та розвитку потенціалу.** Розвиток навичок і зміцнення спроможності туристичних підприємств та DESTINATION для впровадження екологічних практик;
- **підвищення обізнаності.** Інформування туристичних підприємств про переваги зеленого переходу шляхом просування сталих DESTINATION та поширення найкращих практик озеленення туризму. Європейська Комісія також відстежує ставлення мандрівників до сталих виборів, дані доступні через EU Eurobarometer.

Цифровий перехід

Як і в кожній екосистемі економіки та суспільства, цифровізація впливає на туристичну сферу та трансформує її. Використання онлайн-платформ, електронних платежів і соціальних мереж — лише кілька прикладів того, як ці інструменти змінюють спосіб організації та здійснення подорожей. Європейська комісія приділяє особливу увагу цьому процесу, щоб забезпечити конкурентоспроможність, сталість і стійкість туристичного сектору в межах ЄС.

1. Підтримка для туристичних дестинацій, МСП та відвідувачів. У 2021 році Європейська комісія представила бачення цифрової трансформації Європи до 2030 року, визначивши його як «Цифрове десятиліття Європи». Цифровий компас охоплює чотири ключові напрями дій:

- розвиток навичок та підвищення кваліфікації;
- безпечні та сталі цифрові інфраструктури;
- цифрова трансформація бізнесу;
- цифровізація державних послуг.

Ця амбітна стратегія є дорожньою картою цифрового переходу туристичного сектору ЄС, що приносить користь усім зацікавленим сторонам.

Цифрові рішення для туристичного бізнесу. Цифровізація відкриває нові бізнес-можливості, стимулюючи інноваційні моделі, рішення та екосистеми. Вона створює нові ролі для споживачів і виробників, сприяє появі стартапів та масштабуванню існуючих підприємств, а також допомагає збалансувати попит і пропозицію.

Оскільки малий та середній бізнес (МСП) і мікропідприємства становлять основу туристичної галузі, Комісія координує всі секторальні політики на рівні ЄС із заходами підтримки для МСП. Додаткову підтримку забезпечує фінансування ЄС для туристичного сектору (див. «Посібник з фінансування туризму в ЄС», Програма «Єдиний ринок»).

Цифрові рішення для державного сектору та менеджерів туризму. Для місцевих органів влади та організацій управління туристичними напрямками (DMO) цифровізація допомагає зменшити вплив сезонних потоків на місцеві ресурси, інфраструктуру, транспортні системи та послуги, забезпечуючи інтеграцію туристів у сталий спосіб. Це особливо важливо для розвитку сільських і віддалених напрямків та екосистем. Цифрові інструменти також підвищують можливість вимірювання та відстеження тенденцій, що є ключовим для розробки стратегій сталого туризму на місцевому, регіональному, національному та рівні ЄС.

Цифрові рішення для мандрівників. Для туристів цифровізація пропонує персоналізовані враження, доступні до, під час та після подорожі. Вона забезпечує інтегровану, зручну та дистанційну інформацію про послуги, пропозиції, карти, події, досвід, доступну інфраструктуру, а також рівень сталості та безпеки.

Розвиток цифрових навичок та підвищення кваліфікації туристичної галузі. Комісія приділяє особливу увагу підвищенню та оновленню цифрових навичок працівників туристичної галузі.

Щодо інноваційних моделей управління, Комісія підтримує мережі міст, які вже впровадили ефективні механізми або планують це зробити, забезпечуючи обмін досвідом та найкращими практиками.

Крім того, одним із заходів, визначених у «Переходному шляху для туризму» та «Порядку денному ЄС для туризму 2030», є створення пошукового каталогу наявних цифрових інструментів і практик, які можна адаптувати. Комісія за підтримки зовнішнього підрядника розробила та постійно оновлює цей каталог на основі подань від МСП, туристичних напрямків та інших зацікавлених сторін. Зацікавлені сторони мають безкоштовний доступ до каталогу, щоб використовувати його для розробки власних цифрових рішень або практик.

2. Управління даними в туризмі. Усі цифрові розробки ґрунтуються на доступі до даних та стратегічному управлінні ними. Поєднання історичних даних із швидкими потоками даних у реальному часі, які часто є неструктурованими (наприклад, потоки фото та відео, що створюються користувачами соціальних мереж), підвищує конкурентоспроможність і сталість туристичних напрямків.

Таким чином, управління даними та його особливості в туристичному секторі залежать від доступу, використання, повторного використання та обміну даними. Водночас експертиза щодо того, які дані потрібні та як їх застосовувати в туристичній екосистемі, має визначати управління цими важливими елементами.

Європейська стратегія даних передбачає законодавчі заходи для створення необхідної загальної системи управління, що забезпечить гнучку економіку даних та вирішить типові проблеми обміну даними між різними секторами та сферами.

Ключовим елементом цієї стратегії є **Акт про управління даними ЄС**, запропонований Комісією у 2020 році. Серед його

пріоритетів – створення загальних, сумісних на рівні ЄС просторів даних у стратегічних секторах для подолання юридичних та технічних бар'єрів обміну даними. У цьому контексті Комісія розглядає можливість створення **європейського простору даних для туризму**. У березні 2022 року було організовано перший семінар, присвячений одному з ключових чинників забезпечення сумісності в цьому просторі.

3. Сприяння обміну даними. У вересні 2021 року зацікавлені сторони туристичного сектору добровільно взяли участь у підготовці Кодексу поведінки щодо обміну даними в туризмі, щоб надати галузі рекомендації при укладанні партнерських або договірних угод.

Водночас існує потреба покращити охоплення туристичної статистики – від базових показників поїздок і ночівель до даних про соціальний, екологічний та економічний вплив туризму. Поєднання обох джерел забезпечує найповніший погляд на розвиток і тенденції та може суттєво вплинути на зміни політики.

Сталий туризм ЄС – формування туризму майбутнього

Проект «**Сталий туризм ЄС – формування туризму майбутнього**» надає підтримку туристичним DESTINACIAMS ЄС у процесі переходу до більшої сталості та стійкості відповідно до дорожньої карти переходу для туризму.

Протягом реалізації проєкту (грудень 2023 – грудень 2025) основна увага приділятиметься забезпеченню економічного, соціального та культурного добробуту місцевих громад, а також збереженню їхніх природних середовищ.

Зокрема, проєкт має на меті:

- **визначити ключові виклики та найкращі практики, пов'язані зі сталим і стійким туризмом;**
- **створити механізм партнерства «рівний-рівному» для туристичних напрямків, що стикаються з подібними проблемами. Цей механізм сприятиме обміну досвідом, взаємному навчанню та співпраці для досягнення спільних цілей;**
- **інформувати організації управління дестинаціями (DMO) про інші інструменти Європейської Комісії, що підтримують діяльність з обміну досвідом у державних адміністраціях. До них належать навчальні візити, експертні місії та семінари – такі як інструмент TAIEX-EIR Peer-2-Peer (технічна допомога з питань довкілля) або REGIO Peer2Peer+ (технічна допомога для регіонів);**
- **проводити комунікаційні кампанії, спрямовані на DMO та туристів.**

Загальні засади політики ЄС у сфері туризму

До публікації у 2022 році **Перехідного шляху для туризму та Європейського туристичного порядку денного 2030 року**, туризм на рівні ЄС підтримували переважно два ключові документи:

- **Комюніке 2010 р.: «Європа – туристичний напрямок №1 у світі: нова політична рамка для туризму в Європі».**
- **Комюніке 2014 р.: «Європейська стратегія для більшого зростання та робочих місць у прибережному та морському туризмі».**

Оскільки туристична екосистема ЄС стикається з низкою викликів, включаючи кліматичні, технологічні та соціальні проблеми,

політика Європейської Комісії спрямована на допомогу туристичній спільноті ЄС у адаптації до нових тенденцій та змін попиту. Криза COVID-19 прискорила ці процеси, що призвело до ухвалення додаткових документів:

- Комюніке 2020 р.: «Транспорт і туризм у 2020 році та надалі».
- **Європейська промислова стратегія 2020 року**, яка передбачає перехідні шляхи для трансформації всіх екосистем ЄС.

Співробітництво в сфері туризму в ЄС та за його межами

Через **Консультативний комітет з питань туризму (Tourism Advisory Committee (TAC))** Європейська Комісія сприяє обміну досвідом між представниками країн ЄС щодо туризму, зокрема щодо надання послуг туристам. На рівні ЄС підтримуються тісні контакти з іншими органами Союзу, такими як **Рада ЄС, Європейський парламент, Економічний і соціальний комітет та Комітет регіонів**.

Комісія співпрацює з міжнародними організаціями для забезпечення сталого та збалансованого розвитку туризму у світі. Зокрема, вона посилила співпрацю з **Всесвітньою туристичною організацією (UNWTO), Організацією економічного співробітництва та розвитку (OECD) та Радою Європи (CoE)**.

Крім того, для залучення більшої кількості туристів із країн, що не входять до ЄС, Комісія співпрацює з **Європейською туристичною комісією (ETC)** – неприбутковою організацією, яка просуває Європу як туристичний напрямок у стратегічно важливих країнах за межами ЄС. ETC об'єднує 34 національні туристичні організації з 33 європейських країн. З 2012 року Комісія співфінансує маркетинг і просування

ініціативи «**Destination Europe**» через спеціальні гранти, зокрема через Спільну платформу просування.

Права мандрівників

Мандрівники користуються спеціальним захистом відповідно до законодавства ЄС, зокрема у випадку затримок. Це право поширюється не лише на авіаційних та залізничних пасажирів, але й на тих, хто використовує автобуси, туристичні автобуси або судна як засіб транспорту.

Особи, які бронюють пакетні тури та/або пов'язані туристичні послуги, користуються високим рівнем захисту прав споживачів згідно з правилами ЄС. **Директива про пакетні тури** охоплює заздалегідь сформовані пакетні тури, а також індивідуально складені тури, коли мандрівник обирає різні елементи з одного пункту продажу – онлайн або офлайн. Крім того, ці правила передбачають певний захист для пов'язаних туристичних послуг, наприклад, коли мандрівник бронює авіаквиток на одному сайті, а потім отримує пропозицію забронювати готель на іншому сайті. Наразі **Директива про пакетні тури** перебуває на стадії перегляду.

Законодавча база, що стосується туризму в ЄС

Законодавча база, що стосується туризму в ЄС, є дуже широкою та охоплює, зокрема: права мандрівників з інвалідністю або обмеженою мобільністю; особливі правила для поїздок до та з Великої Британії; вимоги щодо запобігання COVID-19; правила для подорожей із домашніми тваринами тощо.

Директива Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2015/2302 від 25 листопада 2015 року про пакетні подорожі та пов'язані з ними послуги організації поїздок та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004 та Директиви Європейського Парламенту і Ради 2011/83/ЄС, а також про скасування Директиви Ради 90/314/ЄЕС.

Метою Директиви є сприяння належному функціонуванню внутрішнього ринку та досягненню високого й максимально уніфікованого рівня захисту прав споживачів шляхом наближення окремих аспектів законів, нормативних актів та адміністративних положень держав-членів щодо договорів між мандрівниками та продавцями, які стосуються пакетних туристичних послуг та пов'язаних туристичних угод.

Директива застосовується до пакетів, що пропонуються для продажу або продаються продавцями мандрівникам, а також до пов'язаних туристичних послуг, які продавці організовують для мандрівників.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 261/2004 від 11 лютого 2004 року про запровадження спільних правил компенсації та допомоги пасажирів у разі відмови у перевезенні та скасування чи тривалої затримки рейсів, та скасування Регламенту (ЄЕС) № 295/91.

Регламент запроваджує - на визначених у ньому умовах - мінімальні права для пасажирів у випадках, коли:

- (a) їм відмовляють у перевезенні проти їхньої волі;
- (b) їх рейс скасовують;
- (c) їх рейс затримують.

Регламент застосовують:

(a) до пасажирів, які відлітають із аеропорту, розташованого на території держави-члена, до якої застосовується Договір;

(b) до пасажирів, які відлітають із аеропорту, розташованого в третій країні, до аеропорту, розташованого на території держави-члена, до якої застосовується Договір, окрім випадків, коли вони отримали пільги або компенсацію та їм була надана допомога в такій третій країні, якщо авіаперевізник, що здійснює експлуатацію відповідного рейсу, є перевізником Співтовариства.

Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) № 692/2011 про європейську статистику туризму стосовно структури звітів про якість і передачі даних встановлює єдину систему для систематичної розробки, виробництва та поширення європейської статистики у сфері туризму.

Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1107/2006 від 5 липня 2006 року щодо прав осіб з інвалідністю та осіб з обмеженою рухливістю під час авіаперевезень.

Регламент встановлює правила захисту та надання допомоги особам з інвалідністю та особам з обмеженою рухливістю, які подорожують авіаційним транспортом, як для захисту їх від дискримінації, так і для забезпечення отримання ними необхідної допомоги.

Положення Регламенту застосовуються до осіб з інвалідністю та осіб з обмеженою рухливістю, які користуються або мають намір користуватися комерційними пасажирськими авіаперевезеннями при відправленні з, транзиті через або прибутті до аеропорту, якщо цей

аеропорт розташований на території держави-члена, до якої застосовується Договір.

Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 1177/2010 від 24 листопада 2010 року щодо прав пасажирів під час подорожей морем та внутрішніми водними шляхами та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004.

Регламент встановлює правила для морських та внутрішніх водних перевезень щодо таких аспектів:

- (a) недискримінація пасажирів стосовно умов перевезення, які пропонують перевізники;
- (b) недискримінація та надання допомоги особам з інвалідністю та особам з обмеженою рухливістю;
- (c) права пасажирів у випадках скасування або затримки рейсу;
- (d) мінімальний обсяг інформації, що має надаватися пасажирам;
- (e) порядок розгляду скарг;
- (f) загальні правила контролю за дотриманням вимог.

Регламент застосовується до пасажирів, які подорожують:

- (a) на пасажирських рейсах, де порт відправлення розташований на території держави-члена;
- (b) на пасажирських рейсах, де порт відправлення знаходиться за межами території держави-члена, а порт прибуття — на території держави-члена, за умови, що рейс виконується перевізником Союзу, визначеним у статті 3(e);

(с) на круїзах, де порт відправлення розташований на території держави-члена. Однак статті 16(2), 18, 19 та 20(1) і (4) не застосовуються до таких пасажирів.

Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) № 181/2011 від 16 лютого 2011 року щодо прав пасажирів у автобусних та туристичних перевезеннях та про внесення змін до Регламенту (ЄС) № 2006/2004.

Цей Регламент встановлює правила для автобусних та туристичних перевезень щодо таких аспектів:

(а) недискримінація пасажирів стосовно умов перевезення, які пропонують перевізники;

(b) права пасажирів у разі аварій, що сталися під час використання автобуса або туристичного транспорту, які призвели до смерті, тілесних ушкоджень або втрати чи пошкодження багажу;

(с) недискримінація та обов'язкове надання допомоги особам з інвалідністю та особам з обмеженою рухливістю;

(d) права пасажирів у випадках скасування або затримки рейсу;

(е) мінімальний обсяг інформації, що має надаватися пасажирам;

(f) порядок розгляду скарг;

(g) загальні правила контролю за дотриманням вимог.

Цей Регламент застосовується до пасажирів, які подорожують регулярними рейсами для невизначених категорій пасажирів, якщо пункт посадки або висадки пасажирів знаходиться на території держави-члена та якщо запланована відстань маршруту становить 250 км або більше.

Регламент Європейського Парламенту та Ради (ЄС) 2021/782 від 29 квітня 2021 року про права та обов'язки пасажирів залізничного транспорту (переглянута редакція).

З метою забезпечення ефективного захисту пасажирів та заохочення залізничних перевезень цей Регламент встановлює правила, що застосовуються до залізничного транспорту, щодо таких аспектів:

- (a) недискримінація пасажирів стосовно умов перевезення та надання квитків;
- (b) відповідальність залізничних підприємств та їхні страхові зобов'язання щодо пасажирів і їхнього багажу;
- (c) права пасажирів у разі аварії, що сталася під час використання залізничних послуг і призвела до смерті, тілесних ушкоджень або втрати чи пошкодження багажу;
- (d) права пасажирів у випадках порушення перевезення, таких як скасування або затримка, включно з правом на компенсацію;
- (e) мінімальний та точний обсяг інформації, зокрема щодо оформлення квитків, яка має надаватися у доступному форматі та своєчасно;
- (f) недискримінація та надання допомоги особам з інвалідністю та особам з обмеженою рухливістю;
- (g) визначення та контроль стандартів якості обслуговування та управління ризиками для особистої безпеки пасажирів;
- (h) порядок розгляду скарг;
- (i) загальні правила контролю за дотриманням вимог.

Регламент застосовується до міжнародних та внутрішніх залізничних поїздок і послуг на всій території Союзу, що надаються одним або кількома залізничними підприємствами, ліцензованими відповідно до Директиви 2012/34/ЄС Європейського Парламенту та Ради.

Рекомендована література:

1. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
2. Consolidated version of the Treaty on the Functioning of the European Union. PART THREE - UNION POLICIES AND INTERNAL ACTIONS. TITLE XXII – TOURISM. Article 195. URL: <http://surl.li/rqkqb>
3. Overview of EU tourism policy. URL: <http://surl.li/rqkqe>
4. Transition pathway for tourism, 2022. URL: <http://surl.li/rqkqh>
5. European Agenda for Tourism 2030, 2022. URL: <http://surl.li/rqkqm>
6. EUR-Lex. URL: <https://eur-lex.europa.eu/homepage.html?lang=en>

Запитання для самоконтролю:

1. Яка основна мета політики ЄС у сфері туризму, згідно зі статтею 195 Договору про функціонування Європейського Союзу?
2. Чому туризм вважається важливою економічною діяльністю для ЄС і які виклики він наразі має?
3. Які ключові документи підтримували політику ЄС у сфері туризму до 2022 року?
4. З якими міжнародними організаціями співпрацює Комісія для забезпечення сталого та збалансованого розвитку туризму у світі?
5. Які права мають мандрівники відповідно до законодавства ЄС, зокрема у випадку затримок та бронювання пакетних турів?
6. Які питання охоплює законодавча база, що стосується туризму в ЄС?
7. Які чотири ключові напрями дій визначені у «Цифровому компасі» Європи до 2030 року?

8. Яку роль відіграє цифровізація для малих та середніх підприємств (МСП) у туристичній галузі?

9. Що передбачає Європейська стратегія даних та який акт є її ключовим елементом?

10. Які основні цілі проєкту «Сталий туризм ЄС – формування туризму майбутнього»?

Тестові завдання:

1. Основна мета політики ЄС у сфері туризму

- a) збільшення кількості туристів з країн Азії
- b) збереження позицій Європи як провідного глобального напрямку та розвиток стійкої туристичної дестинації
- c) обмеження конкуренції між підприємствами туристичного сектору
- d) зменшення впливу туризму на економічне зростання

2. У статті 195 Договору про функціонування ЄС зазначено

- a) ЄС замінює дії держав-членів у туристичному секторі
- b) ЄС доповнює дії держав-членів у туристичному секторі та сприяє конкурентоспроможності підприємств
- c) ЄС контролює всі туристичні потоки між країнами-членами
- d) ЄС забороняє співпрацю між країнами-членами у сфері туризму

3. Ключові напрями, які визначила оновлена Промислова стратегія ЄС для туризму

- a) збільшення кількості туристів та зниження цін
- b) прискорення зеленого та цифрового переходу
- c) розвиток авіаційних перевезень та готельного бізнесу
- d) лібералізація візового режиму та маркетинг

4. Документ, який був ухвалений Радою ЄС 1 грудня 2022 року

- a) Європейський туристичний кодекс
- b) Європейський порядок денний для туризму 2030 року

- c) Стратегія сталого туризму 2025
- d) План цифрової трансформації туризму

5. Організація, що просуває Європу як туристичний напрямок у країнах за межами ЄС

- a) UNWTO
- b) OECD
- c) ETC
- d) CoE

6. Документ, який регулює права мандрівників, що бронюють пакетні тури

- a) Директива про права пасажирів
- b) Директива про пакетні тури
- c) Європейський туристичний кодекс
- d) Регламент про захист споживачів

7. Види транспорту, які підпадають на право на компенсацію у випадку затримок згідно Директиви ЄС про пакетні тури

- a) виключно авіаційні перевезення
- b) виключно залізничні перевезення
- c) авіаційні, залізничні, автобусні та морські перевезення
- d) виключно автобусні перевезення

8. Мета Директиви (ЄС) 2015/2302 про пакетні подорожі та пов'язані послуги

- a) забезпечення безпеки авіаперевезень
 - b) сприяння належному функціонуванню внутрішнього ринку та захисту прав споживачів
 - c) регулювання перевезення домашніх тварин
 - d) встановлення правил для залізничних перевезень
-

9. Регламент (ЄС) № 1177/2010 стосується прав пасажирів, які подорожують

- a) автобусом на відстань понад 250 км
- b) морем та внутрішніми водними шляхами
- c) залізницею на міжнародних маршрутах
- d) авіаційним транспортом у межах ЄС

10. Мінімальна запланована відстань маршруту передбачена для застосування Регламенту (ЄС) № 181/2011 щодо автобусних перевезень

- a) 100 км
 - b) 150 км
 - c) 250 км
 - d) 500 км
-

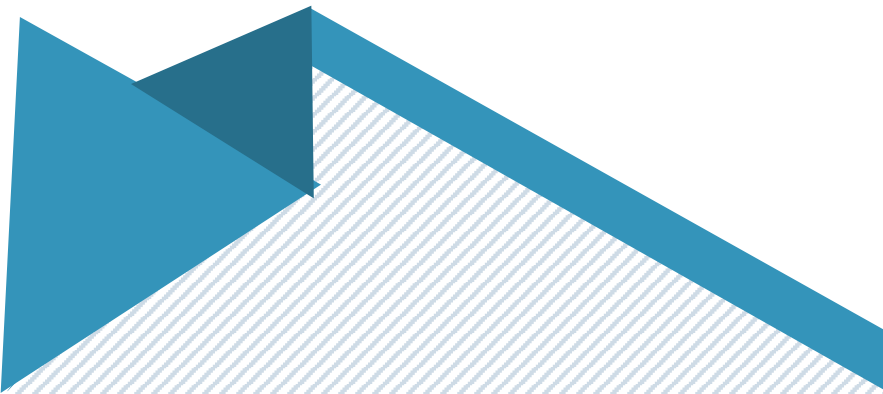
Розділ 2

Європейський порядок денний для туризму 2030

1 грудня 2022 року Рада Європейського Союзу прийняла **Європейський порядок денний для туризму до 2030 року**. Порядок денний ґрунтується на Перехідному шляху для туризму та включає багаторічний робочий план із заходами, які мають вжити країни ЄС, Комісія і зацікавлені сторони в туризмі.

Багаторічний робочий план ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року описує добровільні конкретні дії для держав-членів, відповідних органів державної влади, Комісії та інших зацікавлених сторін у туристичній екосистемі, які мають вживати та заохочувати, відповідно до принципу субсидіарності та в межах своєї компетенції. Запропоновані дії та результати забезпечують стратегічне керівництво для спостереження за виконанням Порядку денного в п'яти пріоритетних сферах (напрямах) (рис. 1).

Якщо не зазначено інше, цільова дата для результатів відповідає масштабу та часовій шкалі Європейського порядку денного для туризму до 2030 року.

Chapter 2

European Agenda for Tourism 2030

Рисунок 2.1 – Пріоритетні напрямки Багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року

Пріоритетний напрямок «Сприятливі рамки політики та управління» включає:

- справедливі заходи щодо короткострокової оренди;
- статистика та показники для туризму;
- розробка або оновлення комплексних стратегій туризму;
- спільне керування дестинаціями на основі даних.

Пріоритетний напрямок «Зелений перехід» включає:

- покращення циркулярності туристичних послуг;
- підтримка зеленого переходу туристичних компаній і малого та середнього бізнесу;
- дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти з циркулярного та сталого туризму.

Пріоритетний напрямок «Цифровий перехід» включає:

- цифровізація туристичних малих і середніх підприємств;

- публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг;
- дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти щодо цифрових інструментів і послуг в туризмі.

Пріоритетний напрямок **«Стійкість та інклюзія»** включає:

- доступність туристичних послуг;
- стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС;
- стійкі інновації в туристичних послугах;
- спільне керування дестинаціями на основі даних.

Пріоритетний напрямок **«Навички та підтримка переходу»** включає:

- підвищення обізнаності про потреби та можливості подвійного переходу в туризмі;
- пакт про навички в туризмі;
- інтегрована платформа підтримки для зацікавлених сторін у сфері туризму.

Цілі, завдання, дії та обов'язки, заплановані результати, а також цільові терміни за ключовими темами по кожному напрямку представлено у табл. 2.1-2.5.

Таблиця 2.1 – Пріоритетний напрямок: Сприятливі рамки політики та управління

Ключова тема	Цілі та завдання	Дії та обов'язки	Результат / цільовий термін
Справедливі заходи щодо короткострокової оренди (STR)	Прозорий ринок короткострокової оренди ЄС, який сприяє конкуренції та захисту споживачів, створює можливості та сприяє розвитку сталого туризму.	Держави-члени та Комісія зміцнюють рамки ЄС щодо короткострокової оренди, щоб підвищити прозорість, зробити її більш справедливою та покращити доступ до ринку. Держави-члени підтримують регіональні та місцеві органи влади.	Загальні рамки на рівні ЄС для короткострокової оренди.
Спільне керування DESTINACIAMI на основі даних	Розширення сфери діяльності організацій з управління туристичними DESTINACIAMI для спільного прийняття рішень на основі даних за участю всіх зацікавлених сторін, включаючи місцевих жителів.	Європейська комісія присуджує нагороди за розумне та стійке управління DESTINACIAMI. Європейська комісія та держави-члени повинні підтримувати DESTINACIAMI у розробці їхніх моделей місцевого управління.	Нагороди DESTINACIAMI. Дослідження Європейською комісією моделей управління DMO в ЄС; спільнота практиків та інструментарій для управління DESTINACIAMI до 2023 року.
Розробка або оновлення комплексних стратегій туризму	Стратегічний підхід до туризму на національному, регіональному та місцевому рівнях для врахування економічної, екологічної, культурної та соціальної стійкості туризму.	Комісія та держави-члени сприяють обміну знаннями та передовим досвідом.	Обмін передовим досвідом. Країни-члени або їхні ключові туристичні регіони мають мати приклади комплексних стратегій туризму до 2025 року.

Статистика та показники для туризму	Покращення доступності та охоплення статистики туризму для врахування економічних, соціальних, культурних та екологічних наслідків туризму. Покращення доступу до приватних даних і даних на рівні дестинацій для створення офіційної туристичної статистики, дотримуючись правил захисту даних і законних комерційних інтересів.	Учасники Європейської статистичної системи мають переглянути правила збору даних зі статистики туризму. Тур індустрія, регіональні та місцеві органи влади та ДМО розглянути можливість розробки механізмів збору та обміну даними, які також можуть принести користь агрегації офіційної тур статистики. Комісія має запровадити Інформаційну панель ЄС з питань туризму.	Переглянута структура ЄС для статистики туризму, яка включає показники економічного, екологічного та соціального впливу туризму до 2030 року. Інформаційна панель ЄС з туризму, що публічно пропонує показники переходу до зелених і цифрових технологій і соціально-економічної стійкості на національному, регіональному та місцевому рівнях.
--	---	---	---

Таблиця 2.2 – Пріоритетний напрямок: Зелений перехід

Ключова тема	Цілі та завдання	Дії та обов'язки	Результат / цільовий термін
Покращення циркулярності туристичних послуг	Зменшення впливу туристичних послуг на навколишнє середовище (їжа/загальні відходи, ефективність використання води/енергії та забруднення).	Європейська комісія та держави-члени мають надати підтримку тур послугам, щоб зменшити їхній вплив на навколишнє середовище відповідно до цілей ЄС, а також підтримати покращення управління відходами та водними ресурсами.	Туристичні підприємства / організації в сфері гостинності мають скоротити відходи відповідно до Директиви про відходи 2008/98/ЄС.

Дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти з циркулярного та сталого туризму	Підтримка державного та приватного співробітництва щодо дослідницьких та інноваційних проектів та пілотних проектів, які розробляють моделі та практики для сталого туризму.	Європейська комісія та держави-члени повинні підтримувати розробку моделей і практик для сталого туризму; DMO та відповідні рівні державних органів повинні підтримувати створення широкомасштабних пілотних проектів щодо сталого туризму в ЄС.	Перевірені та застосовані моделі циркулярного та сталого туризму; найкращі практики дестинацій з цілісними циркулярними моделями.
Підтримка зеленого переходу туристичних компаній і малого та середнього бізнесу	Заохочення туристичних компаній до впровадження більш екологічних практик шляхом збільшення попиту на екологічні послуги з боку державних суб'єктів та просування схем, які підтримують оцінку, відстеження та зменшення впливу на навколишнє середовище. Надання підтримки МСП у застосуванні екологічно чистих практик, щоб гарантувати, що це не стане перешкодою для торгівлі.	Європейська комісія та держави-члени повинні використовувати відповідні критерії екологічних державних закупівель, де це можливо, під час закупівлі послуг, пов'язаних із туризмом. Європейська комісія, держави-члени та інші відповідні державні органи повинні надавати підтримку МСП для залучення до екологічно чистих практик і схем, таких як EMAS, екомаркування ЄС, інші екомаркування.	Поширення використання відповідних критеріїв GPP при купівлі послуг туристичної екосистеми; збільшення кількості туристичних організацій, зареєстрованих у EMAS; збільшення кількості туристичних послуг або розміщення з екомаркуванням ЄС, наданих іншим екомаркуванням EN ISO 14024 типу I або еквівалентним добровільним маркуванням.

Таблиця 2.3 – Пріоритетний напрямок: Цифровий перехід

Ключова тема	Цілі та завдання	Дії та обов'язки	Результат / цільовий термін
Цифровізація туристичних малих і середніх підприємств (МСП)	Ефективне використання цифрових інструментів туристичними МСП та мікропідприємствами для управління ресурсами, внутрішніх робочих процесів, надання послуг, маркетингу, комунікації з клієнтами та ланцюгами постачання та розробки нових послуг.	Європейській комісії, державам-членам, іншим відповідним органам державної влади та ДМО підвищувати обізнаність туристичних МСП про переваги цифровізації та підтримувати туристичні МСП та стартапи за допомогою програм цифровізації; Європейській комісії збирати й обмінювати найкращі практики цифрових інструментів і практики для туризму.	Туристичні МСП мають досягти базового рівня цифрової інтенсивності до 2030 року відповідно до цілей Digital Compass; до 2023 року публікація Європейською комісією цифрових інструментів і практик для туризму з можливістю пошуку; Консультаційні послуги Європейської мережі підприємств для підтримки МСП у сфері туризму.
Публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг	Заохочення та участь у обміні даними, що стосуються туризму, для підтримки інноваційних послуг.	Національні, регіональні та місцеві органи влади та ДМО повинні публікувати відкриті набори даних, що стосуються туристичних послуг - дані про громадський транспорт, музейні колекції та відвідувачів тощо.	Приклади відкритих загальнодоступних наборів даних у важливих туристичних регіонах до 2025 року, які можна використовувати для розробки тур послуг.
Дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти щодо цифрових	Підтримка державного та приватного співробітництва щодо дослідницьких та інноваційних проектів і пілотних проектів, які	Європейська комісія, держави-члени, інші відповідні органи державної влади повинні підтримувати розвиток сталого управління	Кращі практики моніторингу пропускну здатності та добробуту місцевих жителів до 2025 року; приклади

**інструментів
і послуг у
туризмі**

розвивають інноваційне та стале використання цифрових інструментів і практик у туризмі.	даних. Європейська комісія, держави-члени мають підтримувати інноваційні туристичні послуги з використанням передових технологій (віртуальна/доповнена реальність, ШІ) та цифрової та оцифрованої культурної спадщини.	інноваційних послуг і партнерства для надання туристичних вражень через віртуальну, розширену та доповнену реальність, великі дані та ШІ до 2025 року.
---	--	--

Таблиця 2.4 – Пріоритетний напрямок: Стійкість та інклюзія

Ключова тема	Цілі та завдання	Дії та обов'язки	Результат / цільовий термін
Доступність туристичних послуг	Посилення соціальної та економічної інтеграції, враховуючи людей похилого віку, осіб з обмеженими можливостями та інші групи з особливими потребами.	Європейська комісія, держави-члени, відповідні державні органи та ДМО мають підвищувати обізнаність про важливість доступності в туризмі з метою її покращення та створення сприятливих умов для доступних тур послуг.	Збільшення пропозиції доступних туристичних послуг.
Стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС	Підвищення стійкості туристичних послуг і напрямків ЄС для обслуговування різноманітної аудиторії в усі пори року та в різних місцях.	Європейська комісія, держави-члени та інші відповідні державні органи повинні надавати різні форми підтримки, щоб допомогти дестинаціям, компаніям і стартапам у різноманітнити тур послуги.	Більш стійкі послуги та дестинації, які можуть краще протистояти потрясінням.

Стійкі інновації в туристичних послугах	Просування ЄС як місця призначення, яке відповідає мінливим потребам туризму, зберігаючи при цьому добробут мешканців та їх довкілля.	Європейська комісія, держави-члени та інші відповідні державні органи повинні надавати різні форми підтримки, щоб допомогти компаніям, стартапам і місцевим громадам впроваджувати інновації у сфері сталих і стійких туристичних послуг.	Інноваційні туристичні послуги для задоволення нових типів туристичного попиту, поважаючи довгострокові потреби жителів і навколишнього середовища.
--	---	---	---

Таблиця 2.5 – Пріоритетний напрямок: Навички та підтримка переходу

Ключова тема	Цілі та завдання	Дії та обов'язки	Результат / цільовий термін
Підвищення обізнаності про потреби та можливості подвійного переходу в туризмі	Підвищення обізнаності щодо змін у туристичному попиті, можливостей, які відкриває подвійний перехід для суб'єктів туризму, а також навичок і підходів, які допомагають підвищити стійкість.	Європейська комісія, держави-члени та інші відповідні державні органи та ДМО повинні організовувати заходи з підвищення обізнаності для зацікавлених сторін у туризмі та підтримувати мережеве спілкування та обмін передовим досвідом між містами-переможцями в ЄС щодо розумного туризму, культури та спадщини, сталого розвитку, інновацій та доступності.	Поширення інформації щодо Перехідного шляху для туризму в 2022 році; підвищення обізнаності щодо цифрового та зеленого переходу, а також стійкості, обміну найкращими практиками та просування заходів

Пакт про навички в туризмі	Задовольнити попит на навички в екосистемі туризму шляхом реалізації та розширення участі в Пакті про навички в туризмі, щоб активно заохочувати розвиток навичок і надавати можливості для навчання робочої сили, безробітних і МСП.	Європейська комісія, держави-члени та інші відповідні органи державної влади повинні сприяти та підтримувати встановлення національних, регіональних та місцевих партнерств у галузі навичок, де це можливо та відповідно до існуючої структури; Європейська комісія повинна сприяти залученню турпкомпаній, постачальників освіти, профспілок та інших організацій до спільно узгоджених цілей навчання їх робочої сили відповідно до принципу субсидіарності; Держави-члени мають підтримувати партнерства з підвищення кваліфікації для створення прискорених курсів навчання, схем учнівства та змішаних моделей для безробітних та шукачів роботи.	До 2024 року у важливих туристичних регіонах буде створено регіональні та місцеві партнерства з підвищення кваліфікації. До 2030 року значна частина працівників туристичної сфери має пройти навчання відповідно до цілей Пакту щодо навичок у туризмі
Інтегрована платформа підтримки для	Допомога зацікавленим сторонам у сфері	Європейська комісія має створити	Платформу підтримки зацікавлених

**зацікавлених
сторін у сфері
туризму**

туризму знайти відповідну та своєчасну інформацію, фінансування та підтримку та зв'язки з колегами та експертами.

платформу підтримки зацікавлених сторін для сприяння обміну інформацією, доступу до ресурсів і співпраці між секторами туризму та між суб'єктами. Держави-члени та інші відповідні органи державної влади та DMO мають інформувати своїх зацікавлених сторін і ділитися відповідною інформацією про свої результати, події та ресурси для європейської аудиторії через платформу та інші інформаційні канали

сторін буде запуснено до 2023 року з регулярним обміном інформацією, спільно розробленим контентом і громадською діяльністю.

Рекомендована література:

1. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
2. European Agenda for Tourism 2030, 2022. URL: <http://surl.li/rqkqm>
3. Transition Pathway for Tourism. URL: <https://surl.li/pagyzk>

Запитання для самоконтролю:

1. Коли Рада Європейського Союзу прийняла Європейський порядок денний для туризму до 2030 року?
2. На чому ґрунтується Європейський порядок денний для туризму до 2030 року?
3. Які п'ять пріоритетних напрямків визначені у Багаторічному робочому плані Європейського порядку денного для туризму до 2030 року?
4. Які основні завдання пріоритетного напрямку «Зелений перехід»?
5. Які основні завдання пріоритетного напрямку «Цифровий перехід»?

Тестові завдання:

1. Рада Європейського Союзу прийняла Європейський порядок денний для туризму до 2030 року
 - a) 1 грудня 2021 року
 - b) 1 грудня 2022 року
 - c) 31 грудня 2022 року
 - d) 1 січня 2023 року
2. Перехідний шлях для туризму містить
 - a) 27 сфер заходів для переходу на зелені та цифрові технології та підвищення стійкості туризму ЄС
 - b) 17 сфер заходів для переходу на зелені та цифрові технології та підвищення стійкості туризму ЄС
 - c) 27 сфер заходів для переходу виключно на зелені технології задля підвищення стійкості туризму ЄС
 - d) 27 сфер заходів для переходу виключно на цифрові технології зелені задля підвищення стійкості туризму ЄС

3. Європейський порядок денний для туризму до 2030 року ґрунтується на

- a) Договорі про Європейський Союз
- b) Перехідному шляху для туризму
- c) Новому європейському порядку денному з питань культури
- d) Європейському освітньому просторі

4. Пріоритетний напрямок «Сприятливі рамки політики та управління» багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року містить ключові теми

- a) покращення циркулярності туристичних послуг; підтримка зеленого переходу туристичних компаній і малого та середнього бізнесу
- b) цифровізація туристичних малих і середніх підприємств; публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг
- c) доступність туристичних послуг; стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; стійкі інновації в туристичних послугах
- d) статистика та показники для туризму; розробка або оновлення комплексних стратегій туризму; спільне керування дестинаціями на основі даних

5. Пріоритетний напрямок «Навички та підтримка переходу» багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року містить ключові теми

- a) статистика та показники для туризму; розробка або оновлення комплексних стратегій туризму; спільне керування дестинаціями на основі даних
- b) підвищення обізнаності про потреби та можливості подвійного переходу в туризмі; створення інтегрованої платформ підтримки для зацікавлених сторін у сфері туризму
- c) покращення циркулярності туристичних послуг; підтримка зеленого переходу туристичних компаній і малого та середнього бізнесу
- d) цифровізація туристичних малих і середніх підприємств; публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг

6. Пріоритетний напрямок «Стійкість та інклюзія» багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року містить ключові теми

- a) цифровізація туристичних малих і середніх підприємств; публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг

- b) стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; доступність туристичних послуг; стійкі інновації в туристичних послугах
- c) доступність туристичних послуг; стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; стійкі інновації в туристичних послугах
- d) статистика та показники для туризму; розробка або оновлення комплексних стратегій туризму; спільне керування дестинаціями на основі даних

7. Пріоритетний напрямок «Цифровий перехід» багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року містить ключові теми

- a) публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг; дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти щодо цифрових інструментів і послуг у туризмі
- b) доступність туристичних послуг; стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; стійкі інновації в туристичних послугах
- c) стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; доступність туристичних послуг; стійкі інновації в туристичних послугах
- d) статистика та показники для туризму; розробка або оновлення комплексних стратегій туризму; спільне керування дестинаціями на основі даних

8. Пріоритетний напрямок «Зелений перехід» багаторічного робочого плану ЄС Європейського порядку денного для туризму до 2030 року містить ключові теми

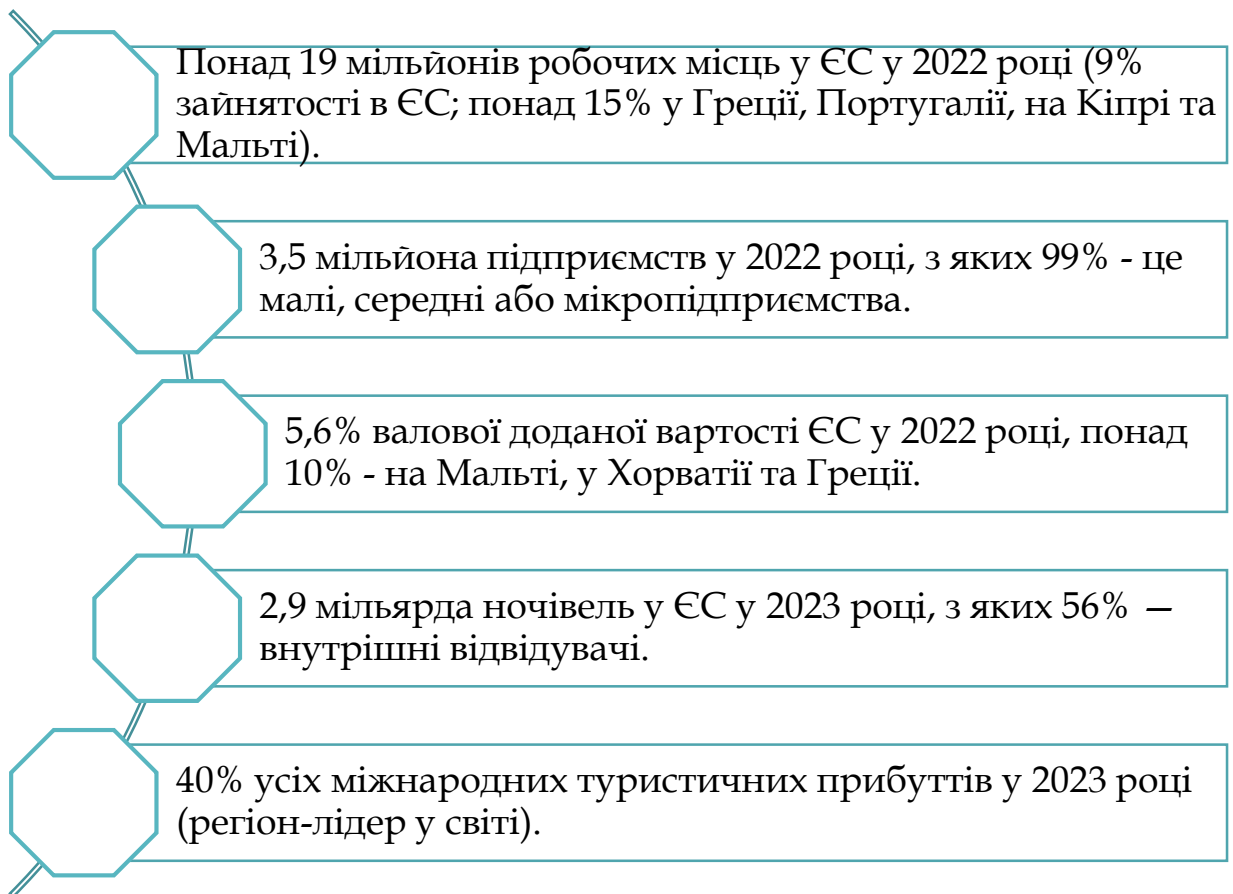
- a) цифровізація туристичних малих і середніх підприємств; публічний обмін даними для заохочення інноваційних туристичних послуг
- b) доступність туристичних послуг; стійкі туристичні послуги та дестинації ЄС; стійкі інновації в туристичних послугах
- c) статистика та показники для туризму; розробка або оновлення комплексних стратегій туризму; спільне керування дестинаціями на основі даних
- d) дослідницькі та інноваційні проекти та пілотні проекти з циркулярного та сталого туризму; підтримка зеленого переходу туристичних компаній і малого та середнього бізнесу

Розділ 3

Туристична екосистема ЄС

Туристична екосистема ЄС є надзвичайно різноманітною та складною, охоплює глобалізовані та взаємопов'язані ланцюжки створення вартості, включаючи – повністю або частково – постачальники послуг у різноманітних галузях.

Ключові факти та цифри:

Chapter 3

The EU's tourism ecosystem

Туризм охоплює економічну діяльність, що забезпечує надання товарів та послуг, необхідних подорожуючим для підтримки їхньої діяльності прямо або опосередковано. Як зазначено у Transition Pathway 2022, **туристична екосистема ЄС** об'єднує бізнеси з різних субгалузей, таких як:

- індустрія гостинності (харчування та напої, проживання),
- постачальники туристичної інформації (туристичні офіси, туристичні агентства, цифрові платформи, постачальники туристичних технологій),
- туроператори,
- організації з управління DESTINAЦІЯМИ,
- атракції (музеї, ярмарки, парки розваг),
- пасажирські перевезення (авіакомпанії та аеропорти, потяги та круїзи).

Незважаючи на те, що визначення туристичної екосистеми залишається широким і, певною мірою, нечітким, для цілей обліку туристичної діяльності та її впливу важливо встановити «робоче статистичне визначення». У Європі соціально-економічна статистика узгоджується з NACE ред. 2, яка є дуже детальною номенклатурою (або ієрархічною класифікацією) видів економічної діяльності, з багатьма категоріями, поділеними на різні рівні додаткової деталізації, і, зрештою, охоплюючи сотні окремих видів економічної діяльності.

Згідно з NACE екосистема туризму включає види економічної діяльності, перелічені в таблиці 1, які повністю або частково належать до неї. Стовпець «Частка» в таблиці 3.1 показує відсоток, з яким конкретні види діяльності за кодом NACE вважаються належними до екосистеми туризму.

Таблиця 3.1 – Види діяльності, що належать до туристичної екосистеми за NACE

NACE	Вид економічної діяльності	Частка
H49	Наземний транспорт і транспортування по трубопроводах; та інші послуги бронювання та пов'язана з ними діяльність	0,45
H50	Водний транспорт	0,22
H51	Повітряний транспорт	0,91
I55-I56	Надання послуг із розміщення та харчування	1
N79	Туристичні агенції, туроператорська та інша служба бронювання та пов'язана з ними діяльність	1
N82	Офісна адміністративна, офісна допоміжна та інша підприємницька діяльність	1
R90-R92	Творча, мистецька та розважальна діяльність; бібліотеки, архіви, музеї та інша культурна діяльність; азартні ігри та букмекерська діяльність	0,66
R93	Спортивна діяльність, розваги та відпочинок	1

Туристична екосистема також безпосередньо пов'язана з іншими екосистемами, такими як:

- «Культурні та креативні індустрії» (туризм, заснований на культурній спадщині, традиціях, мистецтвях та автентичних культурних враженнях, спортивний туризм);
- «Охорона здоров'я» (доступ до медичних послуг під час подорожей та медичний туризм);
- «Мобільність, транспорт та автомобільна галузь» (мобільність для мандрівників і відвідувачів);
- «Роздрібна торгівля» (можливості для відвідувачів і місцевих жителів створювати нові джерела доходу);

- «Аерокосмічна галузь» (авіап перевезення, послуги на основі космічних даних);
- «Агропродовольча галузь» (послуги харчування);
- «Будівництво» (зведення та реконструкція туристичної інфраструктури).

Ключові виклики туристичної екосистеми ЄС:

Потреба у більш сталому та відповідальному туризмі: зростаючий попит клієнтів вимагає підвищення рівня сталості у всіх сегментах туризму, включаючи зменшення відходів і забруднення, підвищення ефективності використання води та енергії, а також покращення загального екологічного сліду туристичних послуг.

Цифрова трансформація та дані: доступ до даних, як публічних, так і приватних, стає дедалі важливішим для туристичних провайдерів, щоб сприяти впровадженню інноваційних технологій та надавати ресурсоефективні й інноваційні послуги.

Формування стійкості після пандемії COVID-19: туристична екосистема ЄС була однією з найбільш постраждалих від кризи COVID-19, зазнавши падіння доходів приблизно на 70% у 2020 році та втрат до 500 мільйонів євро щодня у валовій доданій вартості. Для підвищення стійкості до таких потрясінь екосистема працює над покращенням можливостей антикризового управління, а також над диверсифікацією та розподілом туристичних послуг між різними категоріями мандрівників у різні сезони та регіони.

Рекомендована література:

1. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
2. Monitoring the twin transition of industrial ecosystems. Tourism. Analytical report. URL: <https://surl.li/olsijx>
3. Tourism industrial ecosystem. URL: <https://surl.li/ijwmww>
4. Transition Pathway for Tourism. URL: <https://surl.li/pagyzk>

Запитання для самоконтролю:

1. Бізнеси з яких субгалузей об'єднує туристична екосистема ЄС?
2. З якими екосистемами безпосередньо пов'язана туристична екосистема ЄС?
3. Які ключові виклики впливають на туристичну екосистему ЄС?
4. Які види економічної діяльності, належать до туристичної екосистеми за NACE?
5. Яким чином можна забезпечити потребу у більш сталому та відповідальному туризмі?

Тестові завдання:

1. Туристична екосистема ЄС охоплює
 - a) лише готельні послуги
 - b) лише транспортні компанії
 - c) бізнеси з різних субгалузей, пов'язаних із туризмом
 - d) лише туристичні агентства
2. Туристична екосистема безпосередньо пов'язана з екосистемами
 - a) лише агропродовольча галузь
 - b) лише будівництво та транспорт
 - c) культурні індустрії, охорона здоров'я, мобільність, роздрібна торгівля та інші

d) лише цифрові індустрії

3. Туристична екосистема ЄС у 2020 році через COVID-19 зазнала падіння доходів на

- a) 50%
- b) 70%
- c) 30%
- d) 90%

4. Види діяльності, які належать до туристичної екосистеми за NACE

- a) лише повітряний транспорт
- b) лише спортивна діяльність
- c) транспорт, розміщення, харчування, туроператори, культурні та спортивні послуги
- d) лише водний транспорт

5. Ключові виклики туристичної екосистеми ЄС

- a) потреба у більш сталому та відповідальному туризмі
 - b) цифрова трансформація та дані
 - c) формування стійкості після пандемії COVID-19
 - d) усі відповіді вірні
-

Розділ 4

Європейська туристична комісія

Європейська туристична комісія (The European Travel Commission (ETC)) – неприбуткова організація, що об'єднує національні туристичні організації Європи. До її складу входять 36 туристичних адміністрацій, які спільно працюють над підвищенням цінності туризму в різноманітних європейських дестинаціях шляхом обміну передовим досвідом, аналітики ринку та реалізації промоційних заходів. Європейська туристична комісія займається підтримкою сталого розвитку Європи як туристичної дестинації.

Місію та візію ETC висвітлено на рис. 4.1.

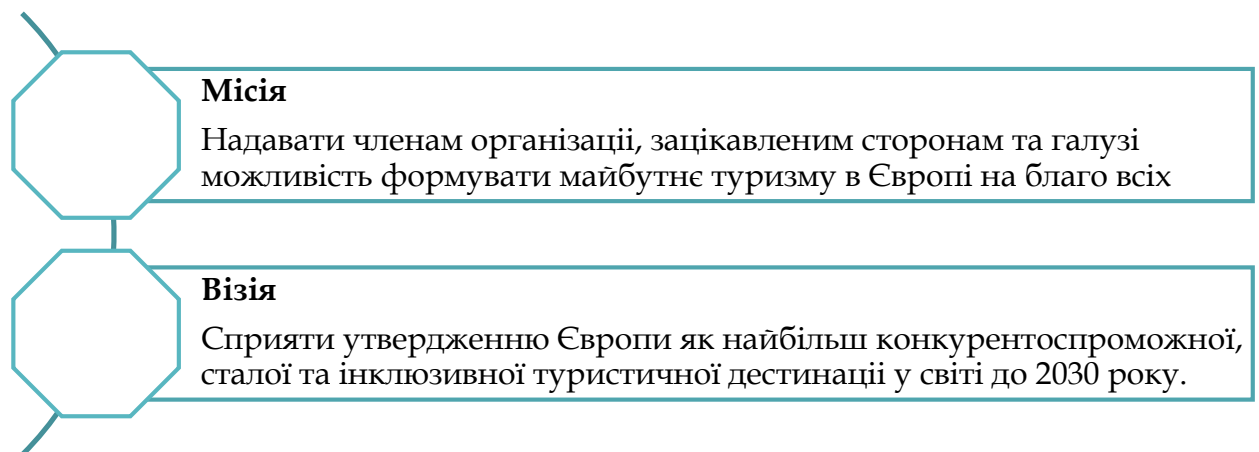

Рисунок 4.1 – Місія та візія Європейської туристичної комісії

Цінності Європейської туристичної комісії

Рисунок 4.2 – Цінності Європейської туристичної комісії

Співпраця. ЕТС забезпечує ефективну командну роботу, зміцнюючи партнерські відносини та сприяючи досягненню спільних цілей.

Креативність. ЕТС стимулює інноваційний розвиток та створює унікальні й захопливі рішення.

Різноманіття. ЕТС цінує відмінності та підтримує ідею Європи у всій її багатоманітності.

Інклюзивність. ЕТС формує культуру рівних можливостей та підтримуємо кожного члена спільноти.

Солідарність. ЕТС діє відповідально, реалізуючи ініціативи, що приносять користь суспільству та навколишньому середовищу.

ЕТС також поділяє основоположні цінності Європейського Союзу, зокрема **свободу** та **рівність**.

Діяльність ЕТС реалізується Виконавчим підрозділом, розташованим у Брюсселі, під керівництвом Ради директорів та за підтримки низки експертних груп: групи ринкової аналітики (Market

Intelligence Group), маркетингової групи (Marketing Group), закордонних підрозділів (Overseas Chapters).

Напрями діяльності Європейської туристичної комісії

Напрями діяльності Європейської туристичної комісії охоплюють знання, промоцію та адвокацію (рис. 4.3).

Рисунок 4.3 – Напрями діяльності Європейської туристичної комісії

Знання. ЕТС надає європейським DESTINAціям можливість розвивати процвітаючу та сталу туристичну екосистему завдяки комплексним дослідженням. Зусилля ЕТС охоплюють створення аналітики ринку, просування найкращих практик та сприяння обміну знаннями.

Широке дослідницьке портфоліо ЕТС підтримує членів організації шляхом моніторингу споживчих та туристичних тенденцій, проведення бенчмаркінгових досліджень і розробки стратегічних рекомендацій щодо сталого розвитку, антикризового управління,

міжнародного співробітництва, маркетингу та прогнозування. Ця діяльність також відіграє ключову роль у реалізації амбітних програм просування та адвокації ЕТС.

Аналітичні матеріали ЕТС поширюються через різні формати та канали, зокрема публікації, відео, інфографіку, інформаційні панелі, вебінари та заходи. Співпраця з міжнародними туристичними організаціями, науковими колами та приватним сектором підсилює ефективність досліджень.

Промоція. ЕТС співпрацює зі своїми членами та партнерами для залучення глобальних нішевих туристичних спільнот через адаптовані коопераційні програми просування.

До таких спільнот належать:

- **дослідники занурення** — мандрівники, захоплені природою та активним відпочинком на відкритому повітрі;
- **прихильники міського життя** — ті, хто цікавиться сучасним мистецтвом та урбаністичним середовищем;
- **дослідники культурної ідентичності та коренів** — мандрівники, захоплені історією, родоводом та культурною спадщиною.

Коопераційні програми ЕТС орієнтовані на споживачів, туристичний бізнес та медіа на ключових далеких ринках.

Ці програми становлять основу зусиль ЕТС у сфері просування, пропонуючи широкий спектр можливостей для представлення Європи як провідного сталого та інклюзивного туристичного напрямку.

Такі можливості дозволяють партнерам будь-якого масштабу долучатися до спільного просування різноманіття туристичних вражень у Європі.

Адвокація. ЕТС прагне сприяти сталому та інклюзивному розвитку туризму, щоб забезпечити якісні подорожі для майбутніх поколінь.

ЕТС працює над підвищенням обізнаності європейських органів влади та широкої громадськості щодо ключової ролі туризму в економічному, соціальному та культурному добробуті Європи.

Посилюючи видимість галузі та формуючи сприятливе середовище, ЕТС прагне максимізувати вигоди для туризму, запобігати кризам та долати виклики.

Співпраця з інституціями, політиками та представниками індустрії є основою адвокаційної діяльності ЕТС.

Наразі адвокаційні зусилля ЕТС зосереджені на таких пріоритетах:

- конкурентоспроможність Європи;
- технологічне прискорення;
- сталий та зелений перехід;
- управління туристичними DESTINACIAMI.

Співпраця з Європейською Комісією

Європейська туристична комісія та Європейська Комісія встановили довгострокове стратегічне партнерство для просування Європи як туристичної дестинації. У **2011 р.** ЕТС та Європейська

Комісія домовилися про спільну роботу з метою збереження позиції Європи як провідного туристичного регіону світу та підтримки сталого конкурентоспроможного розвитку галузі шляхом обміну знаннями й дослідженнями у сфері туризму, а також просування соціально та екологічно відповідальних моделей туристичної діяльності як у Європі, так і на глобальному рівні.

У **2012 р.** Європейська Комісія реалізувала співпрацю з ЕТС через **перший цільовий грант** для розробки довгострокової стратегії просування «Destination Europe» на горизонті 2020 року, заснованої на дослідженнях та консультаціях із туристичною індустрією. Грант охоплював період 18 місяців (жовтень 2012 р. – березень 2014 р.), а діяльність була зосереджена, зокрема, на:

- стартових заходах: синдикація пан'європейського контенту для підготовки основної маркетингової платформи ЕТС visiteurope.com до електронного розповсюдження, запуск онлайн-кампанії для споживачів;
- консультаціях з індустрією: організація низки європейських семінарів та закордонних воркшопів для отримання безпосереднього внеску від галузі з метою формування комплексної стратегії просування «Destination Europe»;
- виробництві нового натхненного відео для популяризації Європи як туристичного напрямку через конкурс короткометражних фільмів;
- розробці інтерактивного додатку VisitEurope, який має на меті провести користувачів через увесь процес планування подорожі – від етапу натхнення до дослідження та бронювання.

Спираючись на результати першого гранту, Європейська Комісія підписала **другий грант**, що охоплював **2014 р.** Діяльність у межах другого гранту забезпечила безперервність та продовження заходів, реалізованих у перший період, і була зосереджена, зокрема, на:

- розробці високоякісного пан'європейського контенту, представленого привабливо та інформативно для відвідувачів із далеких ринків;
- оновленні наявного контенту у форматі натхненних пан'європейських туристичних вражень;
- технологічному оновленні порталу visiteurope.com для покращення користувацького досвіду онлайн-відвідувачів та перетворення його на інструмент натхнення для потенційних мандрівників до Європи;
- маркетингових та промоційних активностях на порталі visiteurope.com, у соціальних мережах та через участь у туристичних виставках і ярмарках.

Третій грант Європейської комісії, що охоплював **2015 р.**, підтримував довгострокову мету залучення нових відвідувачів із пріоритетних третіх країн до Європи. Завдяки цьому гранту ЕТС продовжила зосереджувати свої зусилля на:

- консолідації виразного іміджу Європи, який відрізняє її від інших міжнародних регіонів, через просування натхненних пан'європейських туристичних вражень;
- позиціонуванні та просуванні оновленого порталу visiteurope.com як основного джерела інформації про Європу для потенційних мандрівників із далеких ринків;

- розвитку цифрового маркетингу та кампаній у соціальних мережах для підвищення видимості Європи як туристичної дестинації.

У 2016 р. у межах **четвертого етапу співпраці** Європейська Комісія доручила ЕТС розробити модель сталого державно-приватного партнерства (PPP) для спільного просування «Destination Europe» на закордонних ринках (через **спеціальний пілотний проєкт у США**).

Обсяг роботи включав:

- консолідацію єдиної візуальної ідентичності для Destination Europe, яка додавала б цінність, але не конкурувала з індивідуальними промоційними зусиллями окремих європейських країн;
- визначення ключових принципів та механізмів партнерства, що забезпечують ефективну взаємодію між державними та приватними структурами у сфері просування туризму.

П'ятий етап співпраці між ЕТС та Європейською Комісією (2017 р.) був спрямований на маркетингові та промоційні заходи, що просувають європейські та транс'європейські туристичні продукти для китайських мандрівників. Основні дії включали:

- підготовку павільйонів "Destination Europe" на виставці ITB China;
- використання цифрових технологій та аудіовізуальних інструментів для просування;
- розробку логотипу та вебсайту Європейсько-Китайського туристичного року (ECTY);

- дослідження поведінки потенційних китайських туристів у ЄС та визначення «можливостей для розробки маркетингових стратегій».

Крім того, ЕТС спільно з Європейською Комісією взяла участь у New York Times Travel Show.

У межах гранту **2018 р. (шостого етапу співпраці)** було реалізовано пілотну фазу платформи ЕТС «Joint Promotion Platform», спрямованої на просування Європи як єдиного туристичного напрямку.

ЕТС була призначена офіційним стратегічним партнером Європейської Комісії для реалізації промоційних заходів у рамках Європейсько-Китайського туристичного року 2018 (EU-China Tourism Year).

Сьомий етап співпраці між ЕТС та Європейською Комісією **(2019–2021 рр.)** був спрямований на перехід від традиційної географічної сегментації споживачів і загальних маркетингових повідомлень до нішевого тематичного просування, орієнтованого на глобальні спільноти мандрівників за інтересами, відповідно до пріоритетів туристичної політики ЄС.

Дизайн та цілі платформи «Joint Promotion Platform» були переглянуті з урахуванням уроків Європейсько-Китайського туристичного року. Грант співфінансував масштабні маркетингові кампанії, спрямовані на просування:

- транс'європейських туристичних продуктів;
- прибережного та морського туризму ЄС;
- культурного туризму ЄС.

Восьмий етап співпраці (2021–2022 рр.). Грант, отриманий наприкінці 2021 р. – восени 2022 р., був спрямований на моніторинг та відновлення довіри споживачів, а також на відбудову іміджу Європи як виразного, безпечного та надійного туристичного напрямку.

Схема платформи «Joint Promotion Platform» була адаптована для підтримки відновлення туристичної екосистеми Європи після пандемії COVID-19.

Дев'ятий етап співпраці (2023 р.) між ЕТС та Європейською Комісією продовжив попередні дії, зосереджуючись на моніторингу рівня довіри споживачів, зміцненні відновлення туристичної екосистеми та підтвердженні іміджу Європи в умовах війни в Україні.

Крім того, особливу увагу було приділено екотуризму, оскільки грант був фінансово посилений пілотним проєктом «Підтримка європейського екотуризму в умовах кризи, спричиненої COVID-19».

Десятий етап співпраці між Європейською туристичною комісією (ЕТС) та Європейською Комісією, реалізований у період з **лютого 2024 р. по лютий 2025 р.**, спрямований на зміцнення іміджу Європи як безпечного, сталого та інклюзивного туристичного напрямку через комплексну глобальну комунікаційну та промоційну кампанію.

Проєкт реалізується у співпраці з національними туристичними організаціями Європи (NTOs) та широкою туристичною екосистемою, спираючись на інструменти та досягнення попередніх етапів, а також впроваджуючи інноваційні елементи.

ЕТС також співпрацює з іншими інституціями ЄС, зокрема Європейським парламентом, у рамках зусиль щодо подальшого вдосконалення туристичної політики на рівні ЄС.

Рекомендована література:

1. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en
2. The European Travel Commission. URL: <https://etc-corporate.org/>

Запитання для самоконтролю:

1. Яка основна мета діяльності Європейської туристичної комісії та яка кількість туристичних адміністрацій входить до її складу?
2. Якою є візія Європейської туристичної комісії щодо розвитку туризму в Європі до 2030 року?
3. Якою є місія Європейської туристичної комісії щодо розвитку туризму в Європі до 2030 року?
4. Назвіть п'ять основних цінностей Європейської туристичної комісії.
5. Які основні напрями діяльності Європейської туристичної комісії? Розкрийте їх зміст.
6. Які нішеві туристичні спільноти є цільовими для промоційних програм Європейської туристичної комісії?
7. Які пріоритети адвокаційної діяльності Європейської туристичної комісії?
8. У якому році Європейська туристична комісія та Європейська Комісія розпочали стратегічне партнерство та яка була його мета?
9. Скільки налічується етапів співпраці між Європейською туристичною комісією та Європейською Комісією?
10. З якими інституціями ЄС співпрацює Європейська туристична комісія окрім Європейська Комісія?

Тестові завдання:

1. Організація, яка об'єднує національні туристичні організації Європи?
 - a) UNWTO
 - b) OECD
 - c) ETC
 - d) Європейська Комісія

2. Якою є візія Європейської туристичної комісії до 2030 року?

- a) збільшити кількість туристів з країн Азії
- b) сприяти утвердженню Європи як найбільш конкурентоспроможної, сталої та інклюзивної туристичної дестинації у світі
- c) зменшити вплив туризму на економічне зростання
- d) обмежити конкуренцію між туристичними компаніями

3. Цінності Європейської туристичної комісії

- a) співпраця, креативність, різноманіття, інклюзивність, солідарність
- b) конкуренція, інновації, прибутковість, швидкість, автономність
- c) економія, стандартизація, контроль, ефективність, стабільність
- d) лібералізація, маркетинг, реклама, технології, мобільність

4. Виконавчий підрозділ ЕТС розташований

- a) Париж
- b) Брюссель
- c) Берлін
- d) Відень

5. Напрями діяльності ЕТС

- a) знання, промоція, адвокація
- b) маркетинг, реклама, продажі
- c) туризм, транспорт, логістика
- d) інновації, технології, фінанси

6. Мета напрямку «Знання» в діяльності ЕТС

- a) зниження цін на туристичні послуги
- b) розвиток туристичної екосистеми через дослідження та аналітику
- c) лібералізація візового режиму
- d) розвиток готельного бізнесу

7. Туристичні спільноти, які є цільовими для промоційних програм ЕТС

- a) дослідники занурення, прихильники міського життя, дослідники культурної ідентичності
- b) бізнес-туристи, шопінг-туристи, гастрономічні туристи
- c) авіаційні мандрівники, круїзні туристи, автотуристи
- d) молодіжні групи, пенсіонери, студенти

8. Пріоритети адвокаційної діяльності ЕТС

- a) конкурентоспроможність Європи, технологічне прискорення, сталий перехід, управління DESTINACIAMI
- b) зниження цін, збільшення кількості туристів, розвиток готелів
- c) лібералізація візового режиму, реклама, маркетинг
- d) розвиток авіаційних перевезень, логістика, транспорт

9. Початок стратегічного партнерства між ЕТС та Європейська

- a) 2005
- b) 2011
- c) 2018
- d) 2024

10. Етап співпраці, спрямований на просування Європи для китайських туристів

- a) п'ятий етап (2017 р.)
- b) другий етап (2014 р.)
- c) восьмий етап (2021–2022 рр.)
- d) десятий етап (2024–2025 рр.)

Розділ 5

Фінансування туризму з боку ЄС

Європейський Союз надає фінансову підтримку для розвитку туристичної галузі через різні програми та фонди, які допомагають зробити туризм більш стійким, цифровим та екологічним.

Creative Europe Programme

Релевантність для туризму

Creative Europe — це програма Європейського Союзу, спрямована на підтримку культурних та креативних секторів, включно з аудіовізуальною сферою. Загальні цілі програми Creative Europe полягають у:

- збереженні, розвитку та популяризації європейського культурного й мовного розмаїття та спадщини;
- підвищенні конкурентоспроможності та економічного потенціалу культурних і креативних секторів, особливо аудіовізуального.

Програма підтримує проекти, що просувають сучасні європейські творчі роботи та спадщину (охоплюючи нематеріальні, матеріальні та промислові результати). Це включає архітектуру, музику, літературу, виконавські мистецтва, кіно, фестивалі, культурний туризм, а також знакові ініціативи, такі як **Європейські столиці культури (ЕСОС)** та **Європейські дні спадщини**.

Chapter 5

EU funding for tourism

Програма охоплює такі напрями:

CULTURE: культурні та креативні сектори, окрім аудіовізуального.

MEDIA: аудіовізуальний сектор.

CROSS-SECTORAL: діяльність, що охоплює всі культурні та креативні сектори.

Схема ECOC (Європейські столиці культури) має особливе значення для регіонального розвитку. Вона може допомогти фінансувати туристичні та коопераційні проекти або платформи в межах горизонтальних дій напрямку **CULTURE**. Культурні події, такі як музичні чи театральні фестивалі, також мають право на фінансування. У межах напрямку **MEDIA** кінофестивалі та кіноринки можуть відігравати роль у національному та міжнародному туризмі. Крім того, брендинг міст через культуру підвищує цінність міських територій, залучаючи більше відвідувачів.

Крім цього, напрям **CULTURE** передбачає секторальні дії, зокрема розвиток креативних аспектів дизайну та моди, а також сталого культурного туризму. Ці сектори також просуваються та представляються за межами ЄС.

Програма має такі конкретні цілі, пов'язані з кожним напрямом:

CULTURE: посилити художню та культурну співпрацю на європейському рівні для підтримки створення творів. Зміцнити економічні, соціальні та суспільні аспекти культурних і креативних секторів. Покращити інновації та мобільність.

MEDIA: сприяти конкурентоспроможності, масштабованості, співпраці, інноваціям, сталості та мобільності європейського аудіовізуального сектору.

CROSS-SECTORAL: просувати політичну співпрацю та інноваційні дії для підтримки всіх напрямів програми. Сприяти медіаграмотності та створенню різноманітного, незалежного й плюралістичного медіасередовища.

Digital Europe Programme

Релевантність для туризму

Digital Europe Programme формує та підтримує цифрову трансформацію суспільства й економіки Європи. Її мета — сприяти стратегічній автономії єдиного ринку ЄС.

Digital Europe Programme зміцнює критичні цифрові можливості, зосереджуючись на ключових сферах: штучний інтелект (AI), кібербезпека, високопродуктивні обчислення, інфраструктура даних, управління та обробка.

Вона також сприяє їх впровадженню та найкращому використанню в таких секторах, як енергетика та довкілля, виробництво, сільське господарство та охорона здоров'я. Програма надає стратегічну підтримку цифровій трансформації промислових екосистем ЄС.

Багаторічні робочі програми допомагають реалізувати Digital Europe Programme. Існує **4 незалежні робочі програми**.

Дві охоплюють частини під непрямым управлінням (високопродуктивні обчислення та кібербезпека). Третя зосереджена на європейських цифрових інноваційних хабах. Четверта програма

охоплює дані, AI, хмарні технології, європейську квантову комунікаційну інфраструктуру (QCI) та навички, а також усі дії з розгортання.

Digital Europe Programme забезпечує синергію та взаємодоповнюваність діяльності в межах різних програм.

Програма підтримує створення **європейських просторів даних**, що є важливими для туристичного сектору. Зокрема:

I. **Координаційні та підтримувальні дії** досліджують управління майбутнім простором даних для туризму.

II. **Спільний простір даних для культурної спадщини** сприяє цифровій трансформації сектору культурної спадщини.

III. **Простір даних для мобільності** є ключовим для туризму. Важливо забезпечити **інтероперабельність** між просторами даних для туризму, мобільності, культурної спадщини та інших сфер.

Крім того, **мережа європейських цифрових інноваційних хабів** допомагає малим і середнім підприємствам (МСП) туристичного сектору у цифровій трансформації.

Загальний бюджет програми становить **7,6 млрд євро** (у поточних цінах) і розподіляється таким чином:

2,2 млрд євро — на суперкомп'ютери

2,1 млрд євро — на штучний інтелект

1,6 млрд євро — на кібербезпеку

580 млн євро — на розвиток передових цифрових навичок

1,1 млрд євро — на забезпечення широкого використання цифрових технологій в економіці та суспільстві.

Erasmus+

Релевантність для туризму

Туристичні організації, заклади освіти та провайдери професійного навчання можуть отримати фінансування на розвиток та налагодження партнерських зв'язків. До таких заходів належать академічні та професійні програми, освіта для дорослих і навчання протягом життя, молодіжні ініціативи та європейські спортивні події. Проекти можуть охоплювати: мобільність студентів і фахівців; розвиток компетенцій та підвищення конкурентоспроможності молоді у сфері туризму; цифрові навички у галузі культурної спадщини та гостинності; дослідження та інновації.

Erasmus+ — програма ЄС у сфері освіти, навчання, молоді та спорту. Ці напрями є ключовими для підтримки особистого та професійного розвитку людей.

Програма сприяє реалізації цілей **Європейського освітнього простору**, **Плану дій з цифрової освіти**, **Європейської молодіжної стратегії** та **Робочого плану ЄС у сфері спорту**.

Основні пріоритети Erasmus+: соціальна інклюзія; «зелений» та цифровий перехід; залучення молоді до демократичного життя.

Програма прагне бути доступною для всіх, зокрема для людей із меншими можливостями, а також для невеликих організацій. Вона надає підтримку у вигляді співпраці, розбудови потенціалу, обмінів, мережевих заходів та розробки політик.

Erasmus+ також сприяє реформам у сферах освіти, навчання, молодіжної політики та спорту.

Додатково програма підтримує сталий розвиток партнерів у вищій освіті та допомагає досягати цілей Європейської молодіжної стратегії.

Ключові завдання програми: зниження рівня безробіття, особливо серед молоді; розвиток навчання дорослих, зокрема нових навичок, потрібних на ринку праці; залучення молоді до участі в європейській демократії; підтримка інновацій, співпраці та реформ; зменшення кількості випадків передчасного залишення школи; розвиток мобільності та співпраці з країнами-партнерами ЄС.

Програма **не має окремого туристичного компоненту**. Однак туристичні підприємства та їхні майбутні працівники можуть отримати користь від проєктів, спрямованих на розвиток і навчання молоді. Крім того, деякі конкурси Erasmus+ орієнтовані на конкретні галузі.

European Agricultural Fund for Rural Development

Релевантність для туризму

Багато сільських районів Європейського Союзу стикаються зі структурними проблемами, такими як нестача привабливих можливостей працевлаштування, дефіцит кваліфікованих кадрів, недостатні інвестиції у сферу зв'язку, інфраструктуру та основні послуги, а також відтік молоді. Важливо зміцнювати соціально-економічну основу цих територій, зокрема шляхом створення робочих місць та забезпечення зміни поколінь.

Нові сільські ланцюги створення вартості, такі як відновлювана енергетика, зростаюча біоекономіка, циркулярна економіка та різні види туристичної діяльності, можуть забезпечити значний економічний розвиток і створення робочих місць у сільських регіонах.

Країни ЄС мали можливість включити інвестиції, пов'язані з туризмом, до своїх **Стратегічних планів Спільної аграрної політики**, які реалізуються з січня 2023 року. Така підтримка може охоплювати:

- ініціативи для територіального економічного розвитку та розвитку сільської інфраструктури;
- оновлення сіл та/або заходи для збереження дрібної архітектурної спадщини (наприклад, каплиці, мости, громадські об'єкти); будівництва та ремонту туристичних офісів; оновлення інформації для відвідувачів;
- інші види дозвілля, рекреаційної та/або спортивної діяльності.

European Regional Development Fund (ERDF) and Cohesion Fund

Релевантність для туризму

Політика згуртованості ЄС традиційно є союзником європейських регіонів у їхніх зусиллях щодо підвищення цінності географічних ресурсів, а також культурної та історичної спадщини. Це особливо стосується **Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР)** у рамках його напрямку **«Європейське територіальне співробітництво» (Interreg)**. Ця програма сприяє підтримці туризму ефективним і сталим способом та зміцненню економічної, соціальної та територіальної згуртованості в Європейському Союзі.

У рамках довгострокового бюджету ЄС на 2021–2027 роки політика згуртованості надає широкі можливості для зміцнення основ більш стійкої та сталої туристичної екосистеми. Вона також допомагає вирішувати завдання «зеленого» та цифрового переходу

через **Перехідний шлях для туризму**. Інвестиції у сферу туризму можливі за всіма 5 політичними цілями, що підтримуються ЄФРР, за умови дотримання відповідних цілей, умов або мінімальних вимог, встановлених для прийнятих програм політики згуртованості ЄС.

Після ухвалення цих програм більшість підтримки ЄФРР зосереджено на конкретній меті в рамках політичної цілі 4 («Більш соціальна та інклюзивна Європа»). Вона спрямована на посилення ролі туризму у сприянні соціально-економічному розвитку, соціальній інтеграції та соціальних інноваціях. Це є частиною інтегрованих стратегій сталого територіального розвитку в рамках політичної цілі 5 («Європа ближче до громадян»).

У межах напряму «Європейське територіальне співробітництво» ЄФРР програми Interreg підтримують:

- транскордонне співробітництво (Interreg A та IPA),
- транснаціональне (B),
- міжрегіональне (C),
- співробітництво найвіддаленіших регіонів (Interreg D).

Туризм є одним із найпопулярніших секторів, що підтримуються цими програмами, з таким самим обсягом і підходом, як у рамках ЄФРР. У деяких випадках підтримка транскордонного співробітництва у сфері туризму також інтегрована в підтримку сталого туризму в національних і регіональних програмах політики згуртованості.

Фонд згуртованості також є одним із фондів для реалізації політики згуртованості ЄС. Він спрямований на держави-члени, чий валовий національний дохід (ВНД) на душу населення становить менше 90 % середнього показника по ЄС, і які підтримують проєкти

TEN-T та екологічні проекти, що також можуть впливати на туристичну екосистему.

У рамках Європейської міської ініціативи (EUI), що фінансується ЄФРР, сталий туризм включено як одну з трьох тем у межах «Інноваційних дій» другого конкурсу EUI. Загальний бюджет конкурсу становить 120 млн євро. Він спрямований на реалізацію конкретних інноваційних проектів, що стимулюють довгострокову «зелену» та цифрову трансформацію, стійкість і сталість туристичного сектору в містах.

Horizon Europe

Релевантність для туризму

Horizon Europe — це рамкова програма ЄС з досліджень та інновацій, яка реалізується у 2021–2027 роках.

Бюджет програми становить близько 95,5 млрд євро (у поточних цінах) на період 2021–2027 років. До нього входять:

5,4 млрд євро з фонду **NextGenerationEU** для стимулювання економічного відновлення та підвищення стійкості ЄС у майбутньому;

додаткове збільшення фінансування на 4 млрд євро.

Стовп 2 програми Horizon Europe — «Глобальні виклики та європейська промислова конкурентоспроможність» підтримує дослідження суспільних викликів та зміцнює технологічні й промислові можливості через кластери. Він визначає місії ЄС з амбітними цілями, спрямованими на вирішення найбільших проблем. Стовп 2 також охоплює діяльність **Об'єднаного дослідницького центру (JRC)**, який надає незалежні наукові дані та технічну підтримку для політиків ЄС і держав-членів.

У межах кластера 2 – «Культура, творчість та інклюзивне суспільство» – пропонуються дослідницькі та інноваційні заходи для досягнення цілей і пріоритетів ЄС щодо зміцнення демократичного врядування та участі громадян. Також здійснюються заходи із захисту та популяризації культурної спадщини, реагування на соціальні, економічні, технологічні та культурні трансформації та їх формування.

Серед запланованих дослідницьких напрямів цього кластера – розробка нових підходів, концепцій та практик для сталого, доступного та інклюзивного культурного туризму. Ці можливості продовжуватимуться та розвиватимуться на основі тих, що вже були надані в рамках попередньої програми Horizon 2020.

З бюджетом у 95,5 млрд євро Horizon Europe є основною програмою фінансування ЄС для досліджень та інновацій. Вона спрямована на боротьбу зі зміною клімату, досягнення Цілей сталого розвитку ООН, а також на підвищення конкурентоспроможності та економічного зростання ЄС.

Horizon Europe створює робочі місця, повністю залучає кадровий потенціал ЄС, стимулює економічне зростання, сприяє промисловій конкурентоспроможності та оптимізує ефективність інвестицій у межах зміцненої Європейської дослідницької зони. Участь можуть брати заявники з країн ЄС та асоційованих держав.

LIFE Programme

Релевантність для туризму

Програма LIFE фінансує проекти у сфері охорони довкілля та кліматичних дій. Туристичні заходи, пов'язані із «зеленим» переходом, можуть отримати підтримку в рамках цієї програми. Зокрема, фінансування можуть отримати проекти, що сприяють:

- розвитку **циркулярної економіки**;
- підвищенню **енергоефективності** та впровадженню заходів з використання **відновлюваної енергії**;
- досягненню **кліматичної нейтральності**.

Програма LIFE не має окремої теми, присвяченої туризму. Однак екологічно сталі проекти — особливо ті, що зменшують викиди CO₂ завдяки підвищенню енергоефективності або використанню відновлюваної енергії — можуть отримати фінансування. Аналогічно, проекти, які поєднують заходи з адаптації до зміни клімату з туристичною діяльністю, також можуть бути прийнятними.

Загалом фінансування надається через «стандартні проекти дій» у рамках щорічного конкурсу заявок. LIFE не фінансує великі інфраструктурні проекти. Проте програма може підтримувати інвестиції в «зелену» інфраструктуру, надаючи послуги, що можуть включати рекреаційні та туристичні заходи.

Програма LIFE сприяє реалізації цих пріоритетів через чотири підпрограми, зокрема:

- **посилення та інтеграція виконання політичних цілей ЄС,** спрямованих на зупинення та відновлення втрат середовищ існування, видів та біорізноманіття в усіх секторах;
 - **підтримка переходу до циркулярної економіки та захист і покращення якості природних ресурсів ЄС,** включаючи повітря, ґрунти та воду;
-

- **сприяння реалізації енергетичної та кліматичної політики до 2030 року, досягненню цілі кліматичної нейтральності ЄС до 2050 року та нової стратегії адаптації до зміни клімату;**
- **розвиток потенціалу, стимулювання інвестицій та підтримка впровадження політик, орієнтованих на енергоефективність і малі відновлювані джерела енергії.**

Програма LIFE структурована у два напрями (Довкілля та Кліматичні дії) та чотири підпрограми:

- **Напрямок «Довкілля»:**

природа та біорізноманіття;

циркулярна економіка та якість життя.

- **Напрямок «Кліматичні дії»:**

пом'якшення наслідків зміни клімату та адаптація;

перехід до чистої енергії.

Рекомендована література:

1. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/index_en

Запитання для самоконтролю:

1. Які ключові цілі програми Creative Europe та як вони пов'язані з культурним туризмом?
2. Назвіть три пріоритетні сфери програми Digital Europe Programme та поясніть, як кожна з них може підтримати цифрову трансформацію туристичного сектору.
3. Які типи проектів та активностей у сфері освіти й молоді можуть бути доречними для туризму в межах Erasmus+?
4. Наведіть приклади видів підтримки для туризму, які країни ЄС можуть включати до Стратегічних планів Спільної аграрної політики з 2023 року.

5. Поясніть, чому Interreg у складі ЄФРР (ERDF) вважається важливим інструментом для сталого розвитку туризму та згуртованості регіонів.

6. Які напрями та підпрограми має LIFE, і як вони співвідносяться з проєктами «зеленого» та культурного туризму?

7. Яку роль відіграє Стовп 2 програми Horizon Europe для туризму та культурної спадщини, зокрема в межах Кластера 2 — «Культура, творчість та інклюзивне суспільство»?

8. Чим Європейська міська ініціатива (EUI) корисна для міського туризму і яка мета Інноваційних дій другого конкурсу (обсяг, фокус трансформацій)?

9. Які основні пріоритети програми Erasmus+ і як вони можуть вплинути на розвиток навичок у туристичному секторі?

10. Поясніть, як програма Creative Europe сприяє збереженню та популяризації європейської культурної спадщини, і чому це важливо для культурного туризму?

Тестові завдання:

1. Основна мета програми Creative Europe

- a) підтримка цифрової трансформації промисловості
- b) розвиток культурних і креативних секторів
- c) фінансування великих інфраструктурних проєктів
- d) підтримка аграрного виробництва

2. Загальний бюджет програми Digital Europe Programme

- a) 5,4 млрд євро
- b) 7,6 млрд євро
- c) 95,5 млрд євро
- d) 120 млн євро

3. Програма, яка спрямована на розвиток освіти, молоді та спорту

- a) Erasmus+
- b) LIFE

- c) Horizon Europe
- d) creative Europe

4. Фонд, який підтримує розвиток сільських територій та може фінансувати туристичні проекти

- a) European regional development fund
- b) Cohesion fund
- c) European agricultural fund for rural development
- d) LIFE

5. Програма, яка фінансує проекти у сфері охорони довкілля та кліматичних дій

- a) LIFE
- b) Erasmus+
- c) Digital Europe
- d) Creative Europe

6. Кластер у Horizon Europe, який охоплює культуру, творчість та інклюзивне суспільство

- a) кластер 1 — здоров'я
- b) кластер 2 — культура, творчість та інклюзивне суспільство
- c) кластер 4 — цифровізація, промисловість і космос
- d) кластер 5 — клімат, енергія та мобільність

7. Загальний бюджет програми Horizon Europe

- a) 7,6 млрд євро
 - b) 95,5 млрд євро
 - c) 120 млн євро
 - d) 5,4 млрд євро
-

8. Інструмент політики згуртованості, який фінансує програми Interreg

- a) European social fund+
- b) European regional development fund
- c) Cohesion fund
- d) Connecting Europe facility

9. Тип проєктів, який фінансує програма LIFE

- a) великі інфраструктурні проєкти
- b) стандартні проєкти дій через щорічні конкурси
- c) будівництво туристичних офісів
- d) розвиток цифрових хабів

10. Програма, яка спрямована на підтримку цифрової трансформації туристичного сектору через простори даних та інноваційні хаби

- a) Digital Europe programme
 - b) Erasmus+
 - c) LIFE
 - d) Creative Europe
-

Розділ 6

Співробітництво України з ЄС у сфері туризму

Правові засади міжнародного співробітництва України в галузі туризму визначено **Законом України «Про туризм»**, згідно якого, пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму є «розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку». Правову основу міжнародного співробітництва в галузі туризму становлять міжнародні договори України, укладені відповідно до **Закону України «Про міжнародні договори України»**.

Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (Угода про асоціацію), яка була ратифікована **Законом України від 16.09.2014 № 1678-VII**, запроваджує умови для дедалі тіснішого співробітництва в сферах, які становлять взаємний інтерес для обох сторін.

Главою **16 «Туризм» Розділу V «Економічне та галузеве співробітництво»** Угоди про асоціацію визначено мету, принципи та напрями співробітництва у туристичній сфері.

Chapter 6

Cooperation between Ukraine and the EU in the field of tourism

Розділ V. Глава 16. Стаття 339. Сторони співробітничать у галузі туризму з метою зміцнення розвитку конкурентоспроможної туристичної галузі як генератора економічного зростання і стимулювання економіки, зайнятості та валютних надходжень.

Розділ V. Глава 16. Стаття 400. Співробітництво на двосторонньому, регіональному та європейському рівнях ґрунтуватиметься на таких принципах: повага самобутності та інтересів місцевих громад, особливо у сільській місцевості; важливість культурної спадщини; чітка взаємодія між туризмом та захистом навколишнього середовища.

Розділ V. Глава 16. Стаття 401. Співробітництво зосереджується на таких напрямках:

- обміні інформацією, найкращими практиками, досвідом та передачі «ноу-хау», зокрема інноваційних технологій;
- встановленні стратегічного партнерства між державними, приватними та суспільними інтересами з метою забезпечення сталого розвитку туризму;
- просуванні та розвитку туристичних продуктів і ринків, інфраструктури, людських ресурсів та інституційних структур;
- розвитку та імплементації ефективних політик і стратегій, зокрема відповідних правових, адміністративних та фінансових аспектів;
- навчанні спеціалістів з туризму, а також нарощенні потенціалу в галузі туризму з метою підвищення стандартів якості надання туристичних послуг;
- розвитку і сприянні туризму на основі місцевих громад.

Планом заходів з виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, затвердженим постановою Кабінету Міністрів України від 25 жовтня 2017 р. №1106, було визначено завдання, строки, заходи та відповідальних виконавців з української сторони (табл. 6.1).

Таблиця 6.1 - План заходів з виконання Угоди про асоціацію у сфері туризму, 2017 р.

Положення угоди / найменування завдання	План заходів з виконання Угоди про асоціацію	
	Найменування заходу	Строк виконання
Стаття 401 Реалізація Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України проекту плану заходів із реалізації Стратегії розвитку туризму та курортів до 2026 року	до 31 грудня 2026 р.
	2) забезпечення належного фінансування заходів, передбачених відповідним планом	
	3) здійснення заходів у повному обсязі, передбачених Стратегією та планом	
Стаття 401 Удосконалення законодавства у сфері туристичної діяльності	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України "Про туризм"	до 20 березня 2018 р
	2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС	
	3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	
Стаття 401 Утворення консолідованого представницького об'єднання туристичного бізнесу	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту щодо внесення відповідних змін до Закону України "Про туризм"	до 20 березня 2018 р
	2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС	
	3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	
	4) утворення національної туристичної організації	
Стаття 403 404 Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо сприяння взаємному	3) створення нового комплексного туристичного продукту із залученням територіальних громад, сільськогосподарських виробників та ресурсного потенціалу територій	до 31 грудня 2019 р.

розумінню політики у сфері сільського господарства та розвитку сільських територій		
Стаття 403 404 Створення ефективного механізму співробітництва між Сторонами щодо поширення знань, сприяння інноваціям та розвитку різноманітних форм організацій і представництв груп виробників шляхом проведення досліджень, просування системи дорадництва до сільськогосподарських виробників	1) організація та проведення тренінгів для сільського населення з питань розвитку сільського зеленого туризму, відповідні конференції, засідання за круглим столом із залученням експертів ЄС, організувати навчальні поїздки до держав — членів ЄС	до 31 грудня 2019 р.
стаття 417, додаток XXXIX Встановлення вимог до описових матеріалів пакетів туристичних послуг	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р
стаття 417, додаток XXXIX Визначення прав і обов’язків сторін, а також умов надання або заміни пакета туристичних послуг відповідно до права ЄС	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 20 березня 2018 р
стаття 417, додаток XXXIX Запровадження механізмів відповідальності за невиконання або неналежне виконання зобов’язань за договором туристичного обслуговування	1) розроблення та подання на розгляд Кабінету Міністрів України законопроекту про внесення відповідних змін до Закону України “Про туризм” 2) опрацювання законопроекту з експертами ЄС 3) забезпечення супроводження розгляду Верховною Радою України законопроекту	до 31 березня 2018 р.
стаття 355, додаток XXIX Удосконалення статистичної звітності з питань туризму відповідно до європейських та міжнародних стандартів, у тому числі рекомендацій Всесвітньої туристичної організації	розроблення та видання наказів Держстату щодо оновлення методології та інструментарію державних статистичних спостережень з питань туризму	до 31 грудня 2018 р.

Двостороннє співробітництво в сфері туризму з державами-членами ЄС

Розбудова двостороннього співробітництва України з державами-членами ЄС спирається на міжнародні угоди. На теперішній час підписано 17 міжнародних угод (табл. 6.2).

Таблиця 6.2 - Міжнародні угоди про співробітництво України з державами-членами ЄС в сфері туризму

№	Країна	Назва Угоди	Дата і місце укладення	Дата набуття чинності
1	Австрія	Меморандум про українсько-австрійське співробітництво у галузі туризму	04.11.2004 м. Зальцбург	04.11.2004
2	Болгарія	Угода між Урядом України та Урядом Республіки Болгарія про співробітництво в галузі туризму	24.07.1996 м. Софія	18.01.1997
3	Греція	Угода про співробітництво у сфері туризму між Урядом України та Урядом Грецької Республіки	11.11.1996 м. Афіни	22.06.1998
4	Естонія	Угода про співробітництво в галузі туризму між Державним комітетом України по туризму та Державним Департаментом по туризму Естонії	04.12.1994	04.12.1994
5	Кіпр	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Кіпр про співробітництво в галузі туризму	26.06.2009 м. Нікосія	10.09.2010
6	Латвія	Угода про співробітництво в галузі туризму між Кабінетом Міністрів України та Урядом Латвійської Республіки	24.02.2000 м. Київ	24.02.2000
7	Литва	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Литовської Республіки про співробітництво в галузі туризму	20.04.2004 М. Київ	11.01.2005
8	Люксембург	Угода між Урядом України і Урядом Великого Герцогства Люксембург про співробітництво в галузі культури, науки, освіти і туризму	02.12.94 м. Брюссель	30.09.96

9	Мальта	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Мальти про співробітництво в галузі туризму	09.07.2008, м. Київ	09.07.2008
10	Польща	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Республіки Польща про співробітництво в галузі туризму	30.06.2005 м. Гдиня	
11	Португалія	Угода між Україною та Португальською Республікою про співробітництво в галузі туризму	17.11.2006 м. Лісабон	28.06.2008
12	Словаччина	Угода між Кабінетом Міністрів України та Урядом Словацької Республіки про співробітництво в галузі туризму	12.06.2001 м. Братислава	
13	Словенія	Меморандум про взаєморозуміння щодо співробітництва в галузі туризму між Міністерством інфраструктури України та Міністерством економіки Республіки Словенія	11.10.2011 м. Київ	11.10.2011
14	Угорщина	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту і туризму України та Міністерством економіки Угорської Республіки про співробітництво в галузі туризму	02.08.2001 м. Будапешт	02.08.2001
15	Фінляндія	Угода між Державним комітетом молодіжної політики, спорту і туризму України та Державною радою з питань туризму Фінляндії про співробітництво в галузі туризму	16.06.2000 м. Хельсінкі	16.06.2000
16	Франція	Меморандуму про взаєморозуміння між Державним агентством України з туризму та курортів та Генеральною Дирекцією конкурентоспроможності, промисловості і послуг Французької Республіки та Адетеф, агентство міжнародного співробітництва Міністерства економіки та фінансів Французької Республіки	10.12.2012 у м. Париж та 18.12.2012 у м. Київ	18.12.2012
17	Чехія	Угода про співробітництво в галузі туризму між Міністерством культури і туризму України та Міністерством регіонального розвитку Чеської Республіки	17.02.2006 м. Прага	17.02.2006

Рекомендована література:

1. Верховна Рада України. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Закон України «Про туризм». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/324/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про міжнародні договори». URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1906-15#Text>
4. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони. URL:
https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_011#Text
5. Постанова Кабінету міністрів України «Про виконання Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1106-2017-%D0%BF#Text>

Запитання для самоконтролю:

1. Бізнеси з яких субгалузей об'єднує туристична екосистема ЄС?
2. З якими екосистемами безпосередньо пов'язана туристична екосистема ЄС?
3. Які ключові виклики впливають на туристичну екосистему ЄС?
4. Які види економічної діяльності, належать до туристичної екосистеми за NACE?
5. Яким чином можна забезпечити потребу у більш сталому та відповідальному туризмі?
6. Яка кількість міжнародних угод про співробітництво України з державами-членами ЄС в сфері туризму?

Тестові завдання:

1. Туристична екосистема ЄС охоплює
 - а) лише готельні послуги
 - б) лише транспортні компанії
 - с) бізнеси з різних субгалузей, пов'язаних із туризмом

d) лише туристичні агентства

2. Туристична екосистема безпосередньо пов'язана з екосистемами

a) лише агропродовольча галузь

b) лише будівництво та транспорт

c) культурні індустрії, охорона здоров'я, мобільність, роздрібна торгівля та інші

d) лише цифрові індустрії

3. Туристична екосистема ЄС у 2020 році через COVID-19 зазнала падіння доходів на

a) 50%

b) 70%

c) 30%

d) 90%

4. Види діяльності, які належать до туристичної екосистеми за NACE

a) лише повітряний транспорт

b) лише спортивна діяльність

c) транспорт, розміщення, харчування, туроператори, культурні та спортивні послуги

d) лише водний транспорт

5. Ключові виклики туристичної екосистеми ЄС

a) потреба у більш сталому та відповідальному туризмі

b) цифрова трансформація та дані

c) формування стійкості після пандемії COVID-19

d) усі відповіді вірні

Навчальне видання

Горіна Ганна Олександрівна

Кафедра технологій в ресторанному господарстві,
готельно-ресторанної справи та туризму

Туристична політика ЄС

Навчальний посібник

Формат 60x84/8. Ум. др. арк. 7,34

**Навчально-науковий інститут економіки і торгівлі
імені Михайла Туган-Барановського
Криворізького національного університету
50005, Дніпропетровська обл.,
м. Кривий Ріг, вул. Трамвайна, 16
Видавець Барихіна Н.Л. свід. ДК 8403 від 28.07.2025р.**
